

Bruksela, 28 października 2020 r.
(OR. en)

11207/20

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2020/0277 (COD)

JAI 748
MIGR 99
ASILE 8
CODEC 888

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	28 października 2020 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2020) 613 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2020) 613 final.

Załącznik: COM(2020) 613 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 23.9.2020 r.
COM(2020) 613 final

2020/0277 (COD)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i spowodowane działaniem siły wyższej
w dziedzinie migracji i azylu**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

1.1. Przyczyny i cele wniosku

We wrześniu 2019 r. przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen ogłosiła nowy pakt o migracji i azylu, obejmujący kompleksowe podejście do kwestii granic zewnętrznych, systemu azylowego i powrotowego, strefy swobodnego przepływu Schengen i wymiaru zewnętrznego.

Komunikat w sprawie nowego paktu o migracji i azylu, przedstawiony wraz z pakietem wniosków ustawodawczych, w tym niniejszym wnioskiem w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu, stanowi nowy początek w obszarze migracji. Celem tych działań jest ustanowienie szerokich ram opartych na kompleksowym podejściu do zarządzania migracją, promujących wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi. W oparciu o nadrzędne zasady solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności nowy pakt opowiada się za zintegrowanym kształtowaniem polityki, łączącym polityki w obszarze azylu, migracji, powrotów, ochrony granic zewnętrznych i stosunków z państwami trzecimi.

Nowy pakt opiera się na wnioskach Komisji dotyczących reformy wspólnego europejskiego systemu azylowego z 2016 r. i 2018 r. i dodaje nowe elementy w celu zapewnienia równowagi niezbędnej do utworzenia wspólnych ram, które przyczyniają się do kompleksowego podejścia do zarządzania migracją przez zintegrowane kształtowanie polityki w dziedzinie zarządzania azylem i migracją, z uwzględnieniem komponentów wewnętrznych i zewnętrznych. Jako część tych ram konieczne jest ustanowienie systemu obejmującego narzędzia niezbędne do radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi i spowodowanymi działaniem siły wyższej.

Mechanizm solidarności ustanowiony rozporządzeniem w sprawie zarządzania azylem i migracją jest elastyczny i dostosowany pod względem struktury, tak aby można go było dostosować do różnych sytuacji wynikających z różnych wyzwań związanych z migracją, przed którymi stoją państwa członkowskie. Określa się w nim środki solidarnościowe, z których państwa członkowskie mogą wybierać te, w ramach których chcą wnieść swój wkład. To nowe podejście do solidarności zapewnia stałe i zróżnicowane wsparcie państwom członkowskim znajdującym się pod presją lub zagrożonym nią oraz przewiduje specjalny proces w celu uwzględnienia specyfiki kwestii sprowadzania na ląd w następstwie operacji poszukiwawczo-ratowniczych. Podobnie przepisy proceduralne określone w nowym rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych zwiększą ogólną efektywność i spójność systemów zarządzania azylem i migracją. Dzięki połączeniu ich z szerszym zestawem środków, które powinny być stosowane w ramach kompleksowego podejścia do zarządzania azylem i migracją, Unia i jej państwa członkowskie powinny być lepiej przygotowane, co pozwoliłoby im uniknąć sytuacji kryzysowej w dziedzinie migracji i azylu.

Jak pokazują ostatnie doświadczenia, nie można jednak wykluczyć, że – ze względu na różne czynniki, na które Unia i jej państwa członkowskie nie mają wpływu – sytuacja kryzysowa mimo wszystko wystąpi. Z doświadczeń zdobytych podczas kryzysu uchodźczego w 2015 r. wynika, że Unia potrzebuje ustrukturyzowanego podejścia do sytuacji kryzysowych, aby nie musieć reagować w sposób doraźny. Właściwe jest zatem, aby ramy legislacyjne funkcjonujące w tej dziedzinie uzupełnić instrumentem zapewniającym Unii szczegółowe przepisy, które pozwoliłyby jej skutecznie reagować na wyjątkowe sytuacje kryzysowe i byłyby uzupełnieniem obowiązkowego mechanizmu solidarności i normalnie stosowanych

procedur. Przepisy takie przewidywałyby odpowiednie przepisy proceduralne i odstępstwa oraz możliwość szybkiego uruchomienia działań solidarnościowych na rzecz jednego państwa członkowskiego lub większej ich liczby, polegających na reagowaniu na sytuacje kryzysowe, których skala znacznie obciąża nawet dobrze przygotowane i funkcjonujące systemy zarządzania azylem i migracją.

Niniejszy instrument kryzysowy dotyczy zatem wyjątkowych sytuacji masowego napływu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców przybywających nielegalnie do państwa członkowskiego, którego skala i charakter powodują, że system azylowy, przyjmowania lub powrotów danego państwa członkowskiego przestałby funkcjonować i który może poważnie zagrażać funkcjonowaniu wspólnego europejskiego systemu azylowego i unijnego systemu zarządzania migracją lub powodować niemożność stosowania go. Uwzględnione zostaną również sytuacje, w których istnieje ryzyko takich przyjazdów. Proponowane rozporządzenie dotyczy również reagowania na mające miejsce w Unii sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie zarządzania azylem i migracją. Zapewnia ono niezbędne dostosowanie do przepisów UE dotyczących procedur azylowych i powrotu, a także do mechanizmów solidarności określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją].

Niniejszy wniosek – wraz z wnioskiem zmieniającym wniosek z 2016 r. dotyczącym rozporządzenia w sprawie procedur azylowych¹, nowym wnioskiem dotyczącym rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją², wnioskiem wprowadzającym kontrole przesiewowe³ oraz wnioskiem zmieniającym wniosek w sprawie Eurodac⁴ – ustanawia ramy legislacyjne pozwalające na praktyczne zastosowanie tego kompleksowego podejścia do migracji i zarządzania azylem.

Wniosek zmieniający wniosek z 2016 r. dotyczący przekształcenia rozporządzenia Eurodac⁵ wprowadza jasne i spójne powiązanie między konkretnymi osobami a procedurami, którym one podlegają, aby lepiej pomagać w kontroli migracji nieuregulowanej i wykrywaniu przypadków niedozwolonego przemieszczania się. Ma on również służyć wsparciu wdrażania nowego mechanizmu solidarności ustanowionego rozporządzeniem w sprawie zarządzania azylem i migracją, wprowadzać niezbędne późniejsze zmiany, które umożliwią funkcjonowanie Eurodac w zakresie ram interoperacyjności, oraz pomagać państwom członkowskim w monitorowaniu udzielania pomocy w zakresie dobrowolnych powrotów i reintegracji.

Reforma jest odpowiedzią na fakt, że mimo znacznego zacieśnienia współpracy na szczeblu UE, także w odniesieniu do wsparcia ze strony agencji UE, systemy azylowe, przyjmowania i powrotów państw członkowskich nadal w dużej mierze nie są zharmonizowane. Wynikiem tego jest nieefektywność i niezamierzona skutek polegający na braku równego traktowania osób ubiegających się o azyl w całej Europie, a tym samym zachęcaniu dużej liczby migrantów do przemieszczania się w całej Europie w celu poszukiwania lepszych warunków i perspektyw pobytu. W tym kontekście Komisja popiera osiągnięte już wstępne porozumienia polityczne w sprawie rozporządzenia o kwalifikowaniu, dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania, rozporządzenia w sprawie unijnych ram przesiedleń oraz rozporządzenia w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu. Wnioski te powinny też

¹ Dz.U. L [...], [...], s. [...].

² Dz.U. L [...], [...], s. [...].

³ Dz.U. L [...], [...], s. [...].

⁴ Dz.U. L [...], [...], s. [...].

⁵ Dz.U. L [...], [...], s. [...].

zostać przyjęte możliwie jak najszybciej. Należy również szybko zakończyć negocjacje w sprawie przekształconej dyrektywy powrotowej⁶ oraz reformę wspólnego europejskiego systemu azylowego, co pozwoliłoby zagwarantować, by przepisy UE skutecznie zapobiegały ucieczkom, zapewniały pomoc w dobrowolnych powrotach i usprawniały procedury administracyjne i sądowe, a jednocześnie wzmacniały skuteczne funkcjonowanie systemów azylowych i zarządzania migracjami.

Ogólnym celem wniosku jest niezbędne dostosowanie przepisów dotyczących procedur azylowych i powrotu (rozporządzenie w sprawie procedur azylowych i dyrektywa powrotowa⁷) oraz mechanizmu solidarności ustanowionego w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją w taki sposób, aby zapewnić państwom członkowskim możliwość reagowania na sytuacje kryzysowe i spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie zarządzania azylem i migracją w UE. Sytuacje takie mogą wystąpić nagle i mieć taką skalę i charakter, że będą wymagały specjalnego zestawu narzędzi, który pozwoli im skutecznie zaradzić. W tym celu określono procedurę uproszczoną i krótsze terminy, w których uruchamiany będzie obowiązkowy mechanizm solidarności przewidziany na wypadek sytuacji presji w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją. Zasady i środki określone w niniejszym wniosku w celu reagowania na sytuacje kryzysowe stanowią uzupełnienie wsparcia operacyjnego i technicznego, jakiego może udzielić Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu⁸ w przypadku, gdy systemy azylowe lub przyjmowania danego państwa członkowskiego znajdują się pod wyjątkowo wysoką presją.

Procedura mechanizmu solidarności w sytuacjach kryzysowych przewiduje ponadto szerszy zakres relokacji i zwiększa możliwość udzielania sobie wzajemnie przez państwa członkowskie pomocy w przeprowadzaniu powrotów, w formie sponsorowania powrotów. Zgodnie ze zwykłymi zasadami ustanowionymi w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją państwa członkowskie sponsorujące powroty zobowiązują się do odsyłania migrantów o nieuregulowanym statusie w imieniu innego państwa członkowskiego, prowadząc wszystkie niezbędne w tym celu działania bezpośrednio z terytorium państwa członkowskiego będącego beneficjentem (np. doradztwo w zakresie powrotów, prowadzenie dialogu politycznego z państwami trzecimi, zapewnianie wsparcia na rzecz wspomaganego dobrowolnego powrotu i środków reintegracyjnych). Jeżeli w ciągu ośmiu miesięcy powrót migrantów o nieuregulowanym statusie nie dojdzie do skutku, powinni oni zostać przekazani na terytorium sponsorującego państwa członkowskiego w celu sfinalizowania wykonania decyzji nakazujących powrót. Sponsorowanie powrotów w sytuacjach kryzysowych przewidziane w niniejszym wniosku różni się od tego, które przewidziano w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją, ponieważ obowiązek przekazania migranta o nieuregulowanym statusie powstaje w przypadku, gdy dana osoba nie powróci lub nie zostanie wydalona w ciągu czterech miesięcy.

Wniosek zawiera również przepisy dotyczące sytuacji kryzysowych, dopuszczające pewne odstępstwa od przepisów proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych. W szczególności możliwe będzie rozszerzenie zakresu stosowania procedury granicznej na obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, w przypadku których wskaźnik przyznawania azylu w pierwszej instancji w skali UE wynosi 75 % lub mniej, oprócz powodów przewidzianych już w rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych, a także przedłużenie

⁶ COM(2018) 634 final.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98.

⁸ Na podstawie wstępnego porozumienia w sprawie rozporządzenia AUEA (art. 16).

o dodatkowe osiem tygodni czasu rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w ramach procedury granicznej. Proponuje się również umożliwienie państwom członkowskim odstępstwa od przepisów dotyczących rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej przewidującego terminy dłuższe niż cztery tygodnie.

Wniosek przewiduje ponadto możliwość odstąpienia od niektórych przepisów procedury granicznej w celu przeprowadzenia powrotu, jak określono we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie procedur azylowych i w dyrektywie powrotowej, po to aby ułatwić egzekwowanie takich procedur w sytuacjach kryzysowych, gdy konieczne są szczególne dostosowania mające umożliwić właściwym organom znajdującym się pod presją wykonywanie ich zadań w sposób staranny i radzenie sobie ze znacznym obciążeniem pracą. W tym celu we wniosku przedłuża się maksymalny czas trwania procedury granicznej mającej na celu przeprowadzenie powrotu o okres dodatkowych ośmiu tygodni (wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie procedur azylowych określa maksymalny termin na dwanaście tygodni) i wprowadza się nowe konkretne i ściśle określone przypadki, oprócz przypadków określonych we wniosku dotyczącym przekształconej dyrektywy powrotowej, w odniesieniu do których można – na zasadzie indywidualnej decyzji – domniemywać istnienie ryzyka ucieczki, chyba że zostanie udowodnione inaczej. Procedura powrotów stosowana w kontekście zarządzania kryzysowego pozostaje bez uszczerbku dla możliwości odstąpienia przez państwa członkowskie od stosowania dyrektywy powrotowej na podstawie art. 2 ust. 2 lit. a) tejże dyrektywy w odniesieniu do nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich zatrzymanych w związku z nielegalnym przekraczaniem lądowej, morskiej lub powietrznej granicy zewnętrznej państwa członkowskiego, którzy – po kontroli przesiewowej przeprowadzonej zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie kontroli przesiewowej*] – nie uzyskali następnie zezwolenia na pobyt ani prawa do pobytu w danym państwie członkowskim (np. nie złożyli wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej).

Aby umożliwić państwom członkowskim i Unii skuteczne radzenie sobie z sytuacjami spowodowanymi działaniem siły wyższej, jak to się miało w sytuacji spowodowanej pandemią COVID-19, ogłoszoną przez Światową Organizację Zdrowia w dniu 11 marca 2020 r., w proponowanym rozporządzeniu przewidziano również możliwość przedłużenia przez państwo członkowskie terminów określonych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych dotyczących rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, a także przedłużenia terminów określonych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją dotyczących wysyłania wniosków o przejęcie i powiadomień o wtórnym przejęciu oraz udzielania odpowiedzi na takie wnioski i powiadomienia oraz dokonywania przekazania osoby odpowiedzialnemu państwu członkowskiemu. Niniejszy wniosek przewiduje również przedłużenie terminów wdrożenia obowiązku relokacji lub podjęcia się sponsorowania powrotów, jeżeli państwo członkowskie znajduje się w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej uniemożliwiającej wypełnienie tych obowiązków określonych w niniejszym rozporządzeniu oraz w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją.

1.2. Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki

Niniejszy wniosek jest w pełni spójny z komunikatem w sprawie nowego paktu o migracji i azylu i towarzyszącym mu planem działania, w tym z wnioskiem dotyczącym rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją, wnioskiem dotyczącym rozporządzenia ustanawiającego kontrole przesiewowe oraz proponowanym rozporządzeniem w sprawie procedur azylowych.

Niniejszy wniosek uzupełnia wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją w zakresie, w jakim przewiduje on szczegółowe przepisy stosowania obowiązkowego mechanizmu solidarności, aby uwzględnić wyjątkowe sytuacje kryzysowe.

Niniejszy wniosek jest też spójny zarówno z proponowanym rozporządzeniem w sprawie procedur azylowych, jak i z wnioskiem dotyczącym przekształcenia dyrektywy powrotowej, w szczególności przez ustanowienie przepisów stanowiących odstępstwo mających zastosowanie w wyjątkowej sytuacji kryzysowej w odniesieniu do zakresu stosowania procedury granicznej, czasu trwania rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w ramach tej procedury, terminów rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz zakresu i ram czasowych procedury granicznej do celów przeprowadzenia powrotu.

Niniejszy wniosek jest ponadto w pełni spójny z unijnym mechanizmem na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją (plan gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego), który zapewnia operacyjne ramy monitorowania i przewidywania przepływów migracyjnych i sytuacji migracyjnych, budowania odporności oraz organizowania skoordynowanych działań w reakcji na kryzys migracyjny, a także służy uzupełnieniu tego mechanizmu. We wniosku wykorzystuje się w pełni w szczególności sporządzone sprawozdania oraz działania sieci podjęte w ramach planu gotowości.

Zapewnia się ponadto spójność z osiągniętymi już wstępnymi porozumieniami politycznymi w sprawie rozporządzenia o kwalifikowaniu, dyrektywy w sprawie warunków przyjmowania, rozporządzenia w sprawie unijnych ram przesiedleń oraz rozporządzenia w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Azylu.

1.3. Powiązania z art. 78 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Niniejszy wniosek ustanawia szczegółowe przepisy w celu zapewnienia szerszego zakresu i szybszej procedury niż te, które przewidziano w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją, aby zapewnić ciągłe funkcjonowanie skutecznego i efektywnego systemu umożliwiającego radzenie sobie w sytuacjach kryzysowych.

Ustanowienie szczegółowych przepisów solidarności mających zastosowanie w sytuacji kryzysowej nie narusza możliwości przyjęcia przez Radę, na wniosek Komisji, opisanych w art. 78 ust. 3 TFUE środków tymczasowych na rzecz państwa członkowskiego znajdującego się w nadzwyczajnej sytuacji.

1.4. Spójność z innymi politykami Unii

Niniejszy wniosek jest spójny z kompleksowym podejściem do zarządzania migracją określonym w nowym pakcie o migracji i azylu, przez umieszczenie polityki migracyjnej w centrum stosunków z partnerami z państw trzecich; przez tworzenie skutecznych legalnych dróg migracji do UE; przez włączenie kwestii granic zewnętrznych do unijnego zarządzania migracją; przez tworzenie sprawnych, sprawiedliwych i efektywnych procedur azylowych i procedur powrotu; przez zapewnienie, że system Schengen będzie się cieszył zaufaniem oraz przez opracowanie specjalnych polityk mających pomóc w integracji obywateli państw trzecich ze społeczeństwami europejskimi.

Wniosek wprowadza w życie nowy pakt, a w szczególności realizuje cel, jakim jest ponowne przeprowadzenie reformy systemu azylowego zaproponowanej przez Komisję w 2016 r., między innymi przez zbadanie sposobów wprowadzenia sprawnego systemu azylowego

i powrotowego oraz określenie kompleksowego podejścia do zarządzania migracją. Niniejszy wniosek zapewnia zatem, aby wszystkie państwa członkowskie przyczyniały się do wspierania krajów znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Zapewni on też, by problemy związane z kompleksowym podejściem – takie jak potrzeba utrzymania mniejszej presji ze strony osób o nieuregulowanym statusie i silnych granic zewnętrznych, ograniczenia dalszego przemieszczania się i presja w strefie Schengen, a także szybkie i skuteczne powroty i readmisja – były skutecznie rozwiązywane w sytuacji kryzysu.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

2.1. Podstawa prawna

Niniejszy wniosek przyczynia się do realizacji założeń kompleksowego podejścia do zarządzania migracją oraz wniosków ustawodawczych przedstawionych wraz z paktem o migracji i azylu. Zawiera on szereg przepisów związanych z proponowanym rozporządzeniem w sprawie procedur azylowych i proponowanym rozporządzeniem w sprawie zarządzania azylem i migracją oraz przepisy dotyczące przyznawania statusu zapewniającego natychmiastową ochronę w sytuacjach kryzysowych. Należy zatem przyjąć go w oparciu o właściwą podstawę prawną, a mianowicie art. 78 akapit drugi lit. c), d) i e) oraz art. 79 akapit drugi lit. c) TFUE, zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

2.2. Zmienna geometria

Irlandia jest związana rozporządzeniem (UE) nr 604/2013 po zgłoszeniu swojego zamiaru uczestnictwa w przyjęciu i stosowaniu tego rozporządzenia na podstawie Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i TFUE⁹.

Zgodnie z wyżej wymienionym protokołem Irlandia może podjąć decyzję o udziale w przyjęciu niniejszego wniosku. Może również skorzystać z tej możliwości po przyjęciu wniosku.

Zgodnie z Protokołem w sprawie stanowiska Danii załączonym do TFUE i TUE Dania nie uczestniczy w przyjmowaniu przez Radę środków na podstawie tytułu V TFUE (z wyjątkiem „środków określających państwa trzecie, których obywatele muszą mieć wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych państw członkowskich” oraz „środków odnoszących się do jednolitego wzorca wiz”). Biorąc jednak pod uwagę, że Dania stosuje obowiązujące rozporządzenie dublińskie na mocy umowy międzynarodowej zawartej z WE w 2006 r.¹⁰, powinna ona zgodnie z art. 3 tej umowy powiadomić Komisję, czy decyduje się wdrożyć przepisy art. 8 zmienionego rozporządzenia.

Decyzja o uczestnictwie Irlandii i Danii w przepisach określonych w niniejszym wniosku dotyczącym rozporządzenia zostanie podjęta w toku negocjacji zgodnie z tymi protokołami. Protokoły te przede wszystkim pozwalają Irlandii uczestniczyć w inicjatywach w obszarze polityki wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości przy jednoczesnym poszanowaniu ich operacyjności, lecz nie nakładają na nie obowiązku uczestnictwa.

⁹ Zgodnie z umową o wystąpieniu to samo ma zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa w okresie przejściowym.

¹⁰ Umowa pomiędzy Wspólnotą Europejską i Królestwem Danii w sprawie kryteriów i mechanizmów określania Państwa Członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w Danii lub innym Państwie Członkowskim Unii Europejskiej, i systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej, Dz.U. L 66 z 8.3.2006, s. 38.

2.3. Wpływ wniosku na państwa nienależące do UE

Oprócz stowarzyszenia z dorobkiem Schengen szeregu państw nienależących do UE Unia zawarła umowy o stowarzyszeniu tych państw także z dorobkiem dublińskim/Eurodac. Są to:

- umowa w sprawie stowarzyszenia Islandii i Norwegii zawarta w 2001 r.;
- umowa w sprawie stowarzyszenia Szwajcarii zawarta w dniu 28 lutego 2008 r.;
- protokół dotyczący stowarzyszenia Liechtensteinu zawarty w dniu 7 marca 2011 r.

Aby ustanowić prawa i obowiązki między Danią – która, jak wyjaśniono powyżej, jest stowarzyszona z dorobkiem dublińskim/Eurodac na mocy umowy międzynarodowej – i stowarzyszonymi państwami wymienionymi powyżej, Unia i państwa stowarzyszone zawarły dwa inne akty¹¹.

Zgodnie z trzema wyżej przywołanymi umowami państwa stowarzyszone przyjmują dorobek dubliński/Eurodac wraz z jego późniejszymi zmianami bez żadnego wyjątku. Nie biorą one udziału w przyjmowaniu żadnych aktów zmieniających dorobek dubliński lub opartych na tym dorobku (w tym także niniejszego wniosku), ale muszą zawiadomić Komisję w określonym terminie o tym, czy zdecydowały się przyjąć treść danego aktu, po tym jak zostanie on już zatwierdzony przez Parlament Europejski i Radę. W przypadku gdy Norwegia, Islandia, Szwajcaria lub Liechtenstein nie przyjmują aktu zmieniającego lub opartego na dorobku dublińskim/Eurodac, odpowiednie umowy zostają rozwiązane, chyba że wspólny/mieszany komitet ustanowiony na mocy tych umów jednomyślnie postanowi inaczej.

Proponowane rozporządzenie ma szerszy zakres wykraczający poza przedmiot wyżej wymienionych umów. W celu zapewnienia zachowania umów z Danią i państwami stowarzyszonymi regulujących ich uczestnictwo w systemie dublińskim Dania, Norwegia, Islandia, Szwajcaria i Liechtenstein będą – w przypadku przyjęcia niniejszego aktu – związane jedynie art. 8 niniejszego rozporządzenia.

2.4. Pomocniczość

Postanowienia tytułu V TFUE dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powierzają określone kompetencje w tym zakresie Unii Europejskiej. Kompetencje te należy wykonywać zgodnie z art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej, tzn. tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele proponowanych działań nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii Europejskiej.

Wniosek wprowadza szczegółowe przepisy stosowania mechanizmu solidarności określonego w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją w celu ustanowienia strukturalnych rozwiązań na wypadek sytuacji kryzysowych powstałych w dowolnym państwie członkowskim w wyniku masowego napływu osób oraz osiągnięcia sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi. Niniejszy wniosek z definicji

¹¹ Protokół między Wspólnotą Europejską, Szwajcarią i Księstwem Liechtensteinu do Umowy między Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii (zawarty w dniu 24.10.2008 r., Dz. U. L 161 z 24.6.2009, s. 8) oraz Protokół do Umowy między Wspólnotą Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii dotyczącej kryteriów i mechanizmów określania państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w Państwie Członkowskim, Islandii i Norwegii, Dz.U. L 93 z 3.4.2001.

dotyczy przypadków, w których państwo członkowskie nie jest w stanie samodzielnie poradzić sobie z sytuacją.

Przewidziano ponadto szereg elementów proceduralnych, aby udzielić pomocy państwu członkowskiemu lub państwom członkowskim stojącym w obliczu takich sytuacji kryzysowymi. Procedury azylowe i powrotu powinny w całej Unii podlegać tym samym zasadom, niezależnie od liczby państw członkowskich stosujących je, aby – w sytuacji kryzysowej – zapewnić wspólne podejście do zasad, od których możliwe jest odstępstwo. Zapewnia to również jasność i pewność prawa osobom, których te procedury dotyczą, oraz zapewnia poszanowanie ich praw. Ponadto, aby zapewnić przewidywalność i praworządność, podstawy uruchomienia takich odstępstw, ich zakres i ramy czasowe należy uregulować na szczeblu UE. W związku z tym cele wniosku nie mogą być osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na rozmiary i skutki niniejszego proponowanego rozporządzenia można je lepiej osiągnąć na poziomie Unii. Unia musi zatem podjąć działania i wprowadzać środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

Wniosek zawiera również środki dotyczące sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej, które państwa członkowskie lub Unia jako całość mogą stosować w odniesieniu do terminów określonych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją lub w proponowanym rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych.

Osiągnięcie tych celów wymaga działań na szczeblu UE, ponieważ cele te mają charakter transgraniczny. Nie ulega wątpliwości, że działania podejmowane przez poszczególne państwa członkowskie nie mogą stanowić satysfakcjonującej odpowiedzi na potrzebę wspólnego podejścia UE do wspólnego problemu.

2.5. Proporcjonalność

Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej niniejsze rozporządzenie określa dokładne warunki, w jakich można stosować przepisy stanowiące odstępstwo, a także określa zakres i termin stosowania takich przepisów. Ustanowiono również mechanizm regulujący stosowanie tych przepisów stanowiących odstępstwo, aby nie wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia jego celów.

Wszystkie elementy mechanizmu reagowania w określonych sytuacjach kryzysowych spowodowanych masowym napływem obywateli państw trzecich na terytorium państwa członkowskiego lub określoną sytuacją spowodowaną działaniem siły wyższej ograniczają się do tego, co jest konieczne do ustanowienia i umożliwienia odpowiednich odstępstw proceduralnych i szybkiego uruchomienia działań wynikających z solidarności, aby zapewnić równe traktowanie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową pod względem praw i gwarancji oraz dostosować przepisy dotyczące procedur azylowych i powrotu.

Odstępstwa od proponowanego rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją oraz proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych są proporcjonalne, obwarowane szeregiem zabezpieczeń zapewniających równowagę między pilnymi potrzebami państw członkowskich w zakresie zarządzania sytuacjami kryzysowymi lub spowodowanymi działaniem siły wyższej a potrzebą pewności prawa i jednolitego stosowania takich odstępstw.

Z uwagi na nadzwyczajne sytuacje masowego napływu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców przybywających nielegalnie do państwa członkowskiego, co sprawia, że jego system azylowy, przyjmowania lub powrotów przestaje funkcjonować, uznaje się za proporcjonalne, aby w ramach procedury azylu i powrotów stosowanej w kontekście zarządzania kryzysowego maksymalne okresy trwania procedury granicznej w zakresie azylu

i powrotów określone w rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych zostały odpowiednio przedłużone o maksymalnie osiem tygodni.

Przedłużenie terminów wprowadzane w przypadkach sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej jest konieczne w celu usprawnienia stosowania w całej Unii odstępstw od proponowanego rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją i proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych.

Ograniczenia dotyczące czasu trwania stosowania odstępstw pozwalają na znalezienie równowagi między tym, by organy krajowe stojące w obliczu sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej miały więcej czasu na wykonywanie swoich zadań, a potrzebą ochrony praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, których wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej zostały odrzucone.

2.6. Wybór instrumentu

Z uwagi na fakt, że proponowane rozporządzenie przewiduje pewne odstępstwa od proponowanego rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją oraz od proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych, ten sam instrument prawny stosuje się do ustanowienia zbioru przepisów mających umożliwić państwom członkowskim i Unii radzenie sobie z określonymi sytuacjami kryzysowymi spowodowanymi masowym napływem obywateli państw trzecich na terytorium państwa członkowskiego lub określoną sytuacją spowodowaną działaniem siły wyższej.

Jedynie rozporządzenie ustanawiające odstępstwa od procedur azylowych i powrotu w Unii, którego przepisy będą bezpośrednio stosowane, może zapewnić niezbędny stopień jednolitości i skuteczności stosowania unijnych przepisów proceduralnych dotyczących azylu w sytuacji kryzysu i sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

Gromadzenie wiedzy na temat wdrażania i stosowania istniejącego prawodawstwa

3.1. Tworzenie polityki opartej na solidnych danych

Do wniosków ustawodawczych dołączono dokument roboczy służb Komisji zawierający szczegółową analizę, który opiera się na publicznie dostępnych danych i statystykach UE, oraz na doświadczeniach zebranych w terenie przez Komisję i jej agencje na temat sytuacji w zakresie azylu i migracji. Z zestawienia tych informacji wynika, że wspólny europejski system azylowy wymaga wzmocnienia ram prawnych przy pomocy nowych lub zmienionych przepisami, aby sprostać obecnym wyzwaniom związanym z migracją.

W dokumencie roboczym służb Komisji określono szereg problemów, przed którymi stoi obecnie UE, podsumowano obecną sytuację i opisano możliwe rozwiązania. Dokument ten opiera się na danych zgromadzonych od początku kryzysu migracyjnego w latach 2015–2016 i wyciąga z nich ważne wnioski. Porównania dokonywane w całym tekście dokumentu pokazują rodzące się tendencje, lecz również luki, które pojawiły się podczas zarządzania tym kryzysem. Podkreślono w nim, że w niektórych obszarach potrzebne są solidniejsze narzędzia, aby zapobiec ewentualnym przyszłym kryzysom, takim jak sytuacje masowego napływu migrantów, ale także elastyczność w sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej w kontekście wniosków wyciągniętych z pandemii COVID-19.

Jednym z zauważonych problemów jest brak mechanizmu reagowania na sytuacje kryzysowe, które mogą wiązać się z masowym napływem migrantów o nieuregulowanym statusie. Brak taki może spowodować, że system azylowy lub przyjmowania danego państwa członkowskiego przestanie funkcjonować oraz może poważnie zagrażać funkcjonowaniu całego wspólnego europejskiego systemu azylowego. W kontekście tego wyzwania stwierdzono, że w takich sytuacjach UE nadal nie jest w stanie zapewnić dostępu do procedur na granicach, mimo że jest ona obecnie lepiej przygotowana do reagowania na sytuacje kryzysowe niż w 2015 r.

Ostatnie wydarzenia, takie jak pandemia COVID-19 i kryzys polityczny, który miał miejsce na granicy grecko-tureckiej w marcu 2020 r., wskazują ponadto obszary, w których konieczne jest zbudowanie odporności przy pomocy szczegółowych przepisów które mogą być stosowane w sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej.

Nawet najlepiej przygotowany i dobrze zarządzany system musi posiadać ramy pozwalające na radzenie sobie z sytuacjami kryzysowymi lub spowodowanymi działaniem siły wyższej, w przypadku gdy elastyczność dostępna w ramach różnych instrumentów legislacyjnych jest niewystarczająca. Państwom członkowskim potrzebne są narzędzia pozwalające im radzić sobie z różnymi i odmiennymi przyczynami migracji, oraz natychmiast dostępne środki pozwalające im radzić sobie ze skrajną presją wynikającą z takich sytuacji.

Ponadto w sytuacjach kryzysowych skuteczność reagowania może być w dużym stopniu uzależniona od skutecznych prognoz i przygotowań, co oznacza przejście od trybu reaktywnego do trybu opartego na gotowości i przewidywaniu. Jest to element, którego nadal brakuje na szczeblu UE i który należy uwzględnić w wysiłkach na rzecz zwiększenia odporności i elastyczności obecnego systemu zarządzania migracjami.

Wdrożenie zalecenia Komisji nr XXX w sprawie unijnego mechanizmu na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją (plan gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego) powinno pomóc wyeliminować tę lukę przy pomocy monitorowania i przewidywania przepływów migracyjnych, zwiększenia odporności i poprawy koordynacji technicznej reakcji na kryzys, przy pełnym poszanowaniu obowiązujących przepisów oraz przy wykorzystaniu i w uzupełnieniu istniejących narzędzi.

Wyzwania te wskazują na potrzebę wprowadzenia szczegółowych przepisów dotyczących solidarności w sytuacjach kryzysowych, które obejmowałyby obowiązkowy mechanizm solidarności w zakresie sponsorowania relokacji lub powrotów, aby zapewnić szybką reakcję w celu zmniejszenia skrajnej presji, na jaką narażone są dotknięte państwa członkowskie. Wynika z nich również konieczność wprowadzenia odstępstw proceduralnych, które państwa członkowskie mogłyby stosować w swoich systemach azylowych i migracyjnych. Odstępstwa od przepisów dotyczących azylu i powrotów powinny zapewniać państwom członkowskim środki i wystarczająco dużo czasu na prowadzenie odpowiednich procedur w tych dziedzinach.

Jeżeli chodzi o wysiedleńców z państw trzecich, którzy w wyjątkowych sytuacjach konfliktu zbrojnego są narażeni na wysokie ryzyko masowej przemocy i którzy nie są w stanie powrócić do kraju pochodzenia i, przybywając do UE, potrzebują szybko ochrony – w dokumencie roboczym służb Komisji stwierdza się również, że istniejące środki mające na

celu zapewnienie szybkiego dostępu do ochrony nie wydają się już adekwatne do zakładanych celów. Podkreślono w nim, że zgodnie z badaniem¹² dotyczącym dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony¹³ zainteresowane strony przyznały, że osiągnięcie przez państwa członkowskie porozumienia w sprawie ewentualnej aktywacji tej dyrektywy jest praktycznie niemożliwe. W dokumencie roboczym służb Komisji stwierdza się zatem, że dyrektywa w sprawie tymczasowej ochrony nie odpowiada już aktualnym realiom państw członkowskich i należy ją uchylić. Uznaje się w nim jednak, że niektóre grupy obywateli państw trzecich objętych wysokim ryzykiem muszą uzyskać szybką – natychmiastową – ochronę. Dlatego też niniejszy wniosek zapewnia, by osoby, którym przyznano natychmiastową ochronę, korzystały z równoważnych praw gospodarczych i społecznych jak te, które mają zastosowanie do osób objętych ochroną uzupełniającą zgodnie z rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [rozporządzenie o kwalifikowaniu]. Prawa te obejmują ochronę przed wydaleniem lub zawracaniem, informacje na temat praw i obowiązków związanych z ich statusem, utrzymanie jedności rodziny, prawo do uzyskania dokumentu pobytowego, swobodę przemieszczania się w obrębie państwa członkowskiego, dostęp do zatrudnienia, dostęp do edukacji, dostęp do procedur uznawania kwalifikacji i walidacji umiejętności, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczną, opiekę zdrowotną, prawa związane z małoletnimi bez opieki, dostęp do zakwaterowania, dostęp do środków integracyjnych i pomoc w repatriacji.

3.2. Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Komisja wielokrotnie konsultowała się z Parlamentem Europejskim, państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami w celu zebrania opinii na temat nowego paktu o migracji i azylu. Równocześnie prezydencja rumuńska, fińska i chorwacka przeprowadziły wymianę o charakterze strategicznym i technicznym na temat przyszłości różnych aspektów polityki migracyjnej, w tym azylu, powrotów, stosunków z państwami trzecimi w zakresie readmisji i reintegracji. Z konsultacji tych wynikało poparcie dla nowego początku europejskiej polityki azylowej i migracyjnej, aby pilnie zająć się wadami wspólnego europejskiego systemu azylowego, poprawić skuteczność powrotów i ustanowić prawdziwy europejski system powrotów, wzmocnić nasze stosunki z państwami trzecimi w zakresie readmisji oraz zapewniać trwałą reintegrację migrantów po ich powrocie do krajów pochodzenia.

Przed wprowadzeniem nowego paktu o migracji i azylu Komisja przeprowadziła intensywne konsultacje z Parlamentem Europejskim. W ciągu pierwszych 100 dni swojego urzędowania, a także, ostatnio, przed przedstawieniem paktu Komisja odbyła również dwie rundy wizyt i dwustronnych konsultacji indywidualnie z każdym państwem członkowskim. Celem konsultacji było zebranie opinii i pomysłów na temat przyszłego europejskiego paktu o migracji i azylu. Państwa członkowskie aktywnie zaangażowały się w te konsultacje, tworząc wspólną płaszczyznę opartą na potrzebie jedności, stopniowych postępów w rozwiązywaniu problemów obecnego systemu, nowego systemu sprawiedliwego podziału odpowiedzialności, do którego wszystkie państwa członkowskie mogą się przyczyniać, zapewnienia silnej ochrony granic, a także na znaczeniu zewnętrznego wymiaru migracji i poprawy w zakresie powrotów.

¹² Przeprowadzone dla DG HOME przez ICF, styczeń 2016 r.

¹³ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami, Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12.

W dyskusjach tych szereg państw członkowskich podkreśliło potrzebę rozróżnienia między normalnymi sytuacjami a sytuacjami kryzysowymi i opowiedziało się za tym, aby ująć je w oddzielnych instrumentach.

Państwa członkowskie i Parlament Europejski poparły potrzebę poczynienia postępów w rozwiązywaniu problemów obecnego systemu, potrzebę nowego systemu sprawiedliwego podziału odpowiedzialności, do którego wszystkie państwa członkowskie mogą się przyczyniać, silnej ochrony granic, poszanowania praw podstawowych we wszystkich aspektach unijnej polityki migracyjnej, znaczenia zewnętrznego wymiaru migracji, w tym legalnych i bezpiecznych dróg migracji, oraz poprawy w zakresie powrotów.

Podczas prezydencji fińskiej w Radzie UE zorganizowano szereg warsztatów i dyskusji na różnych forach Rady, w tym w ramach konferencji w Tampere 2.0, która odbyła się w Helsinkach w dniach 24–25 października 2019 r., oraz Forum Salzburskiego, które odbyło się w Wiedniu w dniach 6–7 listopada 2019 r., podczas których państwa członkowskie wezwały do opracowania przepisów stanowiących odstępstwo w czasie kryzysu.

Komisarz Ylva Johansson wykorzystała szereg okazji, aby prowadzić ukierunkowane konsultacje z organizacjami międzynarodowymi, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, odpowiednimi lokalnymi organizacjami pozarządowymi w państwach członkowskich, partnerami społecznymi i gospodarczymi. W ramach tego procesu konsultacji przedstawiono szczegółowe zalecenia dotyczące potrzeby dalszego rozwijania wspólnego podejścia do standardów odnoszących się do dzieci zgodnie z komunikatem z 2017 r. w sprawie migrujących dzieci¹⁴. Ze społeczeństwem obywatelskim konsultowano się również w ramach forum konsultacyjnego utworzonego przez Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) w kwestiach takich jak wstępne etapy procedury azylowej (2019 r.).

Komisja wzięła również pod uwagę szczegółowe zalecenia władz krajowych i lokalnych¹⁵, organizacji pozarządowych i międzynarodowych, takich jak UNHCR¹⁶, Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji¹⁷ oraz ośrodków analitycznych i środowisk akademickich dotyczące koncepcji nowego początku w obszarze migracji i sposobu sprostania obecnym wyzwaniom związanym z migracją przy jednoczesnym zachowaniu standardów praw człowieka. Ich zdaniem nowy początek w kontekście reformy powinien zmienić niektóre przepisy w sprawie ustalania odpowiedzialności i przewidywać mechanizm solidarności, w tym w odniesieniu do osób sprowadzonych na ląd w następstwie operacji poszukiwawczo-ratowniczych. Organizacje pozarządowe opowiadają się również za wspólnym rozumieniem odpowiedzialności wśród państw członkowskich i wezwały do uwzględnienia w zmienionych przepisach dublińskich mechanizmu relokacji o bardziej stałym charakterze¹⁸.

¹⁴ W inicjatywie na rzecz migrujących dzieci wezwano do przyjęcia wspólnego podejścia w celu rozwiązania problemu zaginionych dzieci (bez opieki i odseparowanych od rodziców), ustanowienia skutecznych mechanizmów zwalczania ryzyka handlu dziećmi oraz przyjęcia standardów w zakresie procedur azylowych odnoszących się do dzieci.

¹⁵ Na przykład Berlin Action Plan on a new European Asylum Policy, 25 listopada 2019 r., podpisany przez 33 organizacje i gminy.

¹⁶ Zalecenia UNHCR dotyczące proponowanego przez Komisję Europejską paktu o migracji i azylu, styczeń 2020 r.

¹⁷ Zalecenia IOM dotyczące nowego paktu Unii Europejskiej o migracji i azylu, luty 2020 r.

¹⁸ Sprawozdanie z projektu Centrum Studiów nad Polityką Europejską, *Search and rescue, disembarkation and relocation arrangements in the Mediterranean. Sailing Away from Responsibility?*, czerwiec 2019.

Komisja wzięła również pod uwagę sprawozdania i badania Europejskiej Sieci Migracyjnej¹⁹, które rozpoczęto z inicjatywy Komisji i których wynikiem jest w ostatnich latach szereg specjalistycznych badań i zapytań *ad hoc*.

Wiele państw członkowskich i zainteresowanych stron wskazało na potrzebę dobrze zarządzanego systemu migracyjnego, który oprócz innych środków dysponowałby zasadą, zgodnie z którą w czasie kryzysu spowodowanego masowym napływem osób na terytorium państwa członkowskiego domyślnym środkiem solidarności byłaby relokacja po to, aby szybko odciążenie państwo członkowskie, na które wywierana jest presja. Ponadto w świetle wniosków wyciągniętych z pandemii COVID-19 wszystkie państwa członkowskie i zainteresowane strony wielokrotnie wzywały Komisję do uwzględnienia tych wniosków i zapewnienia, by ramy legislacyjne przewidywały reagowanie w sytuacjach spowodowanych w przyszłości działaniem siły wyższej.

W tym kontekście Komisja uważnie oceniła przedstawione argumenty i stwierdziła, że równolegle do obecnych wniosków ustawodawczych należy ustanowić ramy, które można by uruchomić w czasach kryzysu i sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej po to, aby – przy pomocy szczegółowych przepisów dotyczących stosowania obowiązkowego mechanizmu solidarności określonego w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją albo przy pomocy innych elementów proceduralnych, które państwa członkowskie lub Unia jako całość musiałyby wdrożyć – udzielić natychmiastowego wsparcia państwu członkowskiemu lub państwom członkowskim zmagającym się z takimi .

3.3. Prawa podstawowe

Niniejszy wniosek zapewnia poszanowanie praw podstawowych i stosowanie zasad uznanych, w szczególności, w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego.

Ramy ustanowione w niniejszym rozporządzeniu powinny być stosowane z pełnym poszanowaniem praw podstawowych zapisanych w Karcie, w tym prawa do godności człowieka (art. 1), zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (art. 4), prawa do ochrony danych osobowych (art. 8), prawa do azylu (art. 18), ochrony przed odsyłaniem (art. 19), niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), praw dziecka (art. 24) oraz prawa do skutecznego środka prawnego (art. 47). W niniejszym wniosku w pełni uwzględniono prawa dziecka i szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania.

Prawo do wolności i swobodnego przemieszczania się jest chronione, ponieważ w przypadku zastosowania zatrzymania w kontekście przepisów stanowiących odstępstwo od granicznej procedury azylowej i powrotu, takie przepisy stanowiące odstępstwo mogą być stosowane jedynie w ściśle uregulowanych ramach i przez ograniczony czas.

Jeżeli chodzi o stosowanie procedur azylu i powrotów stosowanych w kontekście zarządzania kryzysowego, gwarancje przewidziane w rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych i w dyrektywie powrotowej mają nadal zastosowanie do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców podlegających procedurze granicznej.

¹⁹ Wszystkie badania i sprawozdania Europejskiej Sieci Migracyjnej są dostępne pod adresem: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network_en.

We wniosku prawa dziecka są chronione przez wyłączenie małoletnich z procedury zarządzania kryzysem azylowym, z wyjątkiem bardzo ograniczonych okoliczności, kiedy stanowiłyby one zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego danego państwa członkowskiego.

We wniosku przestrzega się również zasady *non-refoulement* zapisanej w art. 33 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. oraz w art. 19 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, kiedy stosowane są odstępstwa od procedury powrotu przeprowadzanej na granicy w celu przeprowadzenia powrotu oraz od dyrektywy powrotowej. We wniosku wyraźnie przypomina się o obowiązku państw członkowskich stałego przestrzegania tej zasady.

4. WPLYW NA BUDŻET

Ze względu na charakter niniejszego wniosku wiążącego się z sytuacją kryzysową nie jest możliwe uprzednie oszacowanie ewentualnego wpływu na budżet. Zostanie on w miarę możliwości uwzględniony w budżecie istniejących instrumentów na lata 2021–2027 w dziedzinie migracji i azylu oraz, w stosownych przypadkach, przy wykorzystaniu mechanizmów elastyczności przewidzianych w WRF na lata 2021–2027. W przypadku, gdy osoby, którym udzielono natychmiastowej ochrony, ubiegają się również o ochronę międzynarodową w rozumieniu rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], przepisy dotyczące finansowania wkładów na relokację takich osób określono w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*].

Potrzeby finansowe są zgodne z obowiązującymi wieloletnimi ramami finansowymi i wymagają także wykorzystania specjalnych instrumentów określonych w rozporządzeniu Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013²⁰.

Jeżeli chodzi o aspekty proceduralne kwestii azylu, niniejszy wniosek nie nakłada na Unię żadnych obciążeń finansowych ani administracyjnych. W tych obszarach nie ma on zatem wpływu na budżet Unii.

5. SZCZEGÓŁOWE OBJAŚNIENIE POSZCZEGÓLNYCH PRZEPISÓW WNIOSKU

Definicja kryzysu

Sytuacja kryzysowa obejmuje wyjątkowe sytuacje masowego napływu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców – przybywających nielegalnie do państwa członkowskiego lub sprowadzonych na ląd na jego terytorium w następstwie operacji poszukiwawczo-ratowniczych – o takiej skali, w stosunku do liczby ludności i PKB danego państwa członkowskiego, i charakterze, które sprawiają, że system azylowy, przyjmowania lub powrotów tego państwa członkowskiego przestaje funkcjonować lub bezpośrednio ryzyko wystąpienia takich wyjątkowych sytuacji takiego masowego napływu. Wniosek dotyczy takich sytuacji tylko wtedy, gdy zostanie wykazane, że mogłyby one poważnie zagrażać funkcjonowaniu wspólnego europejskiego systemu azylowego lub wspólnych ram określonych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją.

²⁰ Rozporządzenie Rady (UE, Euratom) nr 1311/2013 z dnia 2 grudnia 2013 r. określające wieloletnie ramy finansowe na lata 2014–2020, Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 884.

Szczegółowe przepisy dotyczące obowiązkowego stosowania, w sytuacji kryzysowej, mechanizmu solidarności określonego w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją

5.1. Obowiązkowa solidarność w sytuacji kryzysowej

We wniosku wprowadza się szczegółowe przepisy dotyczące stosowania, w sytuacjach kryzysowych, mechanizmu solidarności określonego we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją, który przewiduje obowiązkowe środki w postaci sponsorowania relokacji lub powrotów. Te szczegółowe przepisy przewidują szerszy zakres obowiązkowej relokacji, który zostaje rozszerzony na wszystkie osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, niezależnie od tego, czy podlegają one procedurze granicznej, migrantów o nieuregulowanym statusie oraz osób, którym przyznano natychmiastową ochronę na podstawie niniejszego rozporządzenia. Ustanawia się ponadto krótsze terminy uruchamiania procedury obowiązkowego mechanizmu solidarności przewidzianej w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją. Sponsorowanie powrotów, o którym mowa w niniejszym wniosku, różni się od tego, jaki ustanowiono w rozporządzeniu w sprawie zarządzania migracjami i azylem, ponieważ obowiązek przekazania migranta o nieuregulowanym statusie na terytorium sponsorującego państwa członkowskiego będzie uruchamiany, jeżeli dana osoba nie powróciła lub nie została wydalona w ciągu czterech miesięcy (zamiast ośmiu miesięcy przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją).

Niniejszy wniosek przyznaje Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów wykonawczych zgodnie z art. 291 TFUE w odniesieniu do uruchamiania relokacji osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, migrantów o nieuregulowanym statusie i osób, którym przyznano natychmiastową ochronę na podstawie niniejszego rozporządzenia, oraz w odniesieniu do sponsorowania powrotów, które wiąże się z obowiązkiem przekazania nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, do których ma zastosowanie sponsorowanie powrotów i których powrót nie został przeprowadzony w ustalonych terminach.

W celu uruchomienia szczegółowych przepisów solidarności, Komisja musi stwierdzić, że państwo członkowskie znajduje się w sytuacji kryzysowej spowodowanej wyjątkową sytuacją masowego napływu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców przybywających nielegalnie o takiej skali i charakterze, że powoduje on, że system azylowy, przyjmowania lub powrotów danego państwa członkowskiego przestałby funkcjonować i może poważnie zagrażać funkcjonowaniu wspólnego europejskiego systemu azylowego lub wspólnych ram określonych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania migracjami i azylem, lub powodować bezpośrednie ryzyko wystąpienia takiej sytuacji.

Komisja ocenia uzasadniony wniosek państwa członkowskiego zwracającego się o zastosowanie szczegółowych przepisów obowiązkowej solidarności i na podstawie udokumentowanych informacji ustala, czy występuje sytuacja kryzysowa. Są to w szczególności informacje zgromadzone przez Komisję w ramach unijnego mechanizmu na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją (plan gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego), przez EASO na podstawie rozporządzenia (UE) nr 439/2010, Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/1896 oraz w sprawozdaniu z zarządzania migracją, o którym mowa we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją.

W przypadku gdy państwo członkowskie samo jest państwem członkowskim znajdującym się pod presją i korzysta ze środków wsparcia solidarnościowego, w tym gdy korzysta z takich

środków na podstawie rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją, jest ono wyłączone z obowiązku wnoszenia wkładu w relokację lub sponsorowania powrotów na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Przed przyjęciem aktu wykonawczego Komisja zwołuje forum solidarności kryzysowej, aby omówić wyniki swojej oceny i określić reakcję solidarnościową.

5.2. Zakres obowiązkowych środków solidarnościowych i szczegółowych przepisów dotyczących stosowania mechanizmu solidarności w sytuacjach kryzysowych

Jeżeli chodzi o kwestię relokacji, zakres niniejszego wniosku rozszerzono w stosunku do zakresu przewidzianego w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją na wypadek sytuacji presji, ponieważ wniosek będzie miał również zastosowanie do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową w ramach procedury granicznej, migrantów o nieuregulowanym statusie i osób, którym przyznano natychmiastową ochronę na podstawie niniejszego rozporządzenia. Transfer nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, do których ma zastosowanie sponsorowanie powrotów, z państwa członkowskiego znajdującego się w sytuacji kryzysowej do sponsorującego państwa członkowskiego, miałby miejsce, jeżeli powrót nie zakończyłby się pomyślnie w ciągu czterech miesięcy, tj. po upływie okresu krótszego niż ten określony w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją (okres ośmiu miesięcy).

Procedura wdrażania środków solidarnościowych na podstawie niniejszego wniosku zostanie przeprowadzona w określonych krótszych terminach niż terminy przewidziane w rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją. W związku z tym państwa członkowskie byłyby zobowiązane do przedłożenia planu reagowania solidarnościowego w sytuacjach kryzysowych w ciągu tygodnia od zakończenia oceny istnienia sytuacji kryzysowej w danym państwie członkowskim i po zwołaniu przez Komisję forum solidarności. Komisja przyjmuje następnie w ciągu jednego tygodnia akt wykonawczy określający środki solidarnościowe w przypadku każdego państwa członkowskiego.

W akcie wykonawczym ustala się liczbę osób, które mają być relokowane lub do których ma zastosowanie sponsorowanie powrotów z państwa członkowskiego znajdującego się w sytuacji kryzysowej, określa się podział tych osób między państwa członkowskie na podstawie klucza podziału opartego w 50 % na liczbie ludności i 50 % na PKB, jak określono w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją.

W przeciwieństwie do przepisów dotyczących solidarności zawartych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją niniejszy wniosek nie obejmuje środków solidarnościowych w dziedzinie budowania zdolności, wsparcia operacyjnego i współpracy z państwami trzecimi, ponieważ takie środki o charakterze długoterminowym są lepiej dostosowane do sytuacji presji. Ponieważ w czasie kryzysu zachodzi potrzeba szybkiego złagodzenia presji spowodowanej masowym napływem osób, w niniejszym wniosku dotyczącym rozporządzenia należy skupić się na tych aspektach solidarności. Ponadto wszelkie potrzeby w dziedzinie budowania zdolności, wsparcia operacyjnego i współpracy z państwami trzecimi byłyby objęte unijnym mechanizmem na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją (plan gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego oraz Unijny Mechanizm Ochrony Ludności).

Akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5, zgodnie z którym w przypadku należycie uzasadnionej szczególnie pilnej potrzeby wynikającej z sytuacji kryzysowej w państwach członkowskich będących beneficjentami Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych mających

natychmiastowe zastosowanie, które pozostają w mocy przez okres nieprzekraczający jednego roku.

5.3. Procedury azylowe i powrotu w sytuacji kryzysowej

Kryteria i przepisy proceduralne: W art. 3 określono etapy procedury związanej ze stosowaniem przepisów stanowiących odstępstwo określonych w kolejnych art. 4, 5 i 6. Państwa członkowskie muszą przedłożyć Komisji uzasadniony wniosek, jeżeli uznają, że znajdują się w sytuacji kryzysowej i uznają za konieczne zastosowanie procedury zarządzania kryzysem azylowym lub procedury powrotów prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego lub że muszą stosować odstępstwa od przepisów dotyczących rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. W przypadku kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich prowadzonej zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu w sprawie kontroli przesiewowej należy uwzględnić możliwość przedłużenia pięciodniowego terminu o kolejne pięć dni, jak określono w tym rozporządzeniu. Wnioski o odstępstwa mogą być składane indywidualnie lub łącznie, jednak warunki określone dla stosowania każdego artykułu muszą być spełnione indywidualnie. Na wniosek jednego zainteresowanego państwa członkowskiego lub większej ich liczby, Komisja, w drodze decyzji wykonawczej, która może mieć zastosowanie do jednego państwa członkowskiego lub większej ich liczby, zezwala na stosowanie przepisów stanowiących odstępstwo przez okres, który ma zostać określony w samej decyzji. Ze względu na ewentualną potrzebę podjęcia natychmiastowych działań państwa członkowskie mogą zacząć jednostronnie stosować przepis dotyczący przedłużenia terminu rejestracji do maksymalnie piętnastu dni, po czym Komisja może zezwolić na jego dalsze stosowanie lub zdecydować o zaprzestaniu stosowania. Stosowanie przepisów stanowiących odstępstwo odbywa się we wszystkich przypadkach w jasno określonych terminach: sześć miesięcy, które można przedłużyć do maksymalnie jednego roku w odniesieniu do przepisów dotyczących procedury zarządzania kryzysem azylowym i procedury powrotów prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego, oraz maksymalnie o cztery tygodnie na stosowanie odstępstwa od rejestracji osób ubiegających się o ochronę międzynarodową. Na kolejny wniosek zainteresowanego państwa członkowskiego ten czterotygodniowy okres może zostać ponownie przedłużony, ale w żadnym wypadku nie powinien przekraczać łącznie dwunastu tygodni.

Procedura azylowa w kontekście zarządzania kryzysowego: W art. 4 przewidziano możliwość odstąpienia przez państwa członkowskie od azylowej procedury granicznej zgodnie z art. 41 wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych polegającą na podejmowaniu – w kontekście procedury granicznej – decyzji co do istoty wniosku w przypadkach, gdy wskaźnik przyznawania azylu na poziomie UE wynosi 75 % lub mniej w odniesieniu do obywatelstwa osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, oprócz przypadków wymienionych w art. 41 rozporządzenia w sprawie procedur azylowych. Próg wskaźnika przyznawania azylu wynoszący 75 % lub mniej ma stanowić dla państw członkowskich podstawę do szybkiego kierowania obywateli państw trzecich i bezpaństwowców do zwykłej procedury azylowej na granicy, bez przesądzania jednocześnie o wyniku procedury rozpatrywania ich wniosków o udzielenie azylu. Jest to inny próg niż próg wskaźnika przyznawania azylu wynoszący 20 % określony w rozporządzeniu w sprawie

procedur azylowych, który stanowi przesłankę zastosowania trybu przyspieszonego. Państwa członkowskie muszą zatem nadal stosować procedurę graniczną we wszystkich przypadkach przewidzianych w rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych (zagrożenie dla bezpieczeństwa, osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową przybywające z kraju, w przypadku którego średni wskaźnik przyznawania azylu w UE wynosi mniej niż 20 %), mogą jednak stosować procedurę graniczną także do wszystkich pozostałych osób ubiegających się o ochronę międzynarodową pochodzących z kraju, w którym wskaźnik przyznawania azylu na poziomie UE wynosi 75 % lub mniej. W sytuacji kryzysowej państwa członkowskie mogą ponadto przedłużyć dwunastotygodniowy okres stosowania procedury granicznej przewidziany w rozporządzeniu w sprawie procedur azylowych o dodatkowe osiem tygodni.

Procedura powrotów w kontekście zarządzania kryzysowego: W art. 5 przewidziano możliwość odstępstwa przez państwa członkowskie od niektórych przepisów procedury granicznej mającej na celu przeprowadzenie powrotu określonych w art. 41a proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych i dyrektywy powrotowej. Odstępstwa takie miałyby zastosowanie do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, których wnioski zostały odrzucone w ramach procedury azylowej prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego, jak również do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców podlegających procedurze granicznej na podstawie art. 41 proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych, których wnioski zostały odrzucone przed przyjęciem przez Komisję decyzji stwierdzającej, że dane państwo członkowskie znajduje się w sytuacji kryzysowej, i którzy – po przyjęciu tej decyzji – nie mają prawa do pozostania i nie mają zezwolenia na pozostanie. Przepisy dotyczące odstępstw przedłużają maksymalny czas trwania procedury granicznej mającej na celu przeprowadzenie powrotu, obejmującej w razie potrzeby zatrzymanie jako środek ostateczny, o okres dodatkowych ośmiu tygodni i wprowadza nowe konkretne i dobrze dobrane przypadki, oprócz przypadków określonych we wniosku dotyczącym przekształconej dyrektywy powrotowej, w odniesieniu do których można – na zasadzie indywidualnej decyzji – domniemywać istnienie ryzyka ucieczki, chyba że zostanie udowodnione inaczej.

Odstępstwa od przepisu dotyczącego rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej: W art. 6 przewidziano możliwość – w drodze odstępstwa od art. 27 proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur azylowych – odroczenia przez państwa członkowskie rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej o maksymalnie cztery tygodnie.

5.4. Przedłużenie terminów

Rejestracja wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej: W sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej, gdy państwo członkowskie nie jest w stanie dotrzymać terminu rejestracji, art. 7 przewiduje przedłużenie terminu rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej przez państwa członkowskie o cztery tygodnie, na zasadzie odstępstwa od art. 27 proponowanego rozporządzenia w sprawie procedur

azytowych. Państwa członkowskie, które stoją w obliczu takiej sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, muszą poinformować o tej sytuacji Komisję i podać dokładne powody zastosowania odstępstwa. Zainteresowane państwo członkowskie informuje również Komisję o zakończeniu sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, po czym nie należy już stosować przedłużonego terminu rejestracji.

Terminy określone w rozporządzeniu (UE) nr XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją]: W sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej, gdy państwo członkowskie nie jest w stanie zastosować procedury wysyłania wniosków o przejęcie i powiadomień o wtórnym przejęciu oraz udzielania odpowiedzi na takie wnioski i powiadomienia w terminach określonych w proponowanym rozporządzeniu w sprawie zarządzania azylem i migracją ani też dotrzymać terminu przekazania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową odpowiedzialnemu państwu członkowskiemu, określono szczególne odstępstwa umożliwiające państwom członkowskim przedłużenie – na ściśle określonych warunkach – odpowiednich terminów na ściśle określonych warunkach. Państwa członkowskie, które stoją w obliczu takich sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej, muszą poinformować o nich Komisję i podać dokładne powody zastosowania odstępstwa. Zainteresowane państwo członkowskie informuje również Komisję o ustaniu sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej, po czym nie należy już stosować przedłużonych terminów.

Przedłużenie terminów dotyczących obowiązków w zakresie solidarności określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją] oraz w niniejszym rozporządzeniu: Jeżeli z powodu sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej w danym państwie członkowskim, państwo członkowskie nie jest w stanie wypełnić swoich obowiązków określonych w mechanizmie solidarności zgodnie z proponowanym rozporządzeniem w sprawie zarządzania azylem i migracją lub przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, państwo członkowskie może powiadomić Komisję o sytuacji i przedłużyć terminy wdrażania takich środków solidarnościowych maksymalnie o sześć miesięcy.

Udzielenie natychmiastowej ochrony: Art. 10 przewiduje przyznanie statusu zapewniającego natychmiastową ochronę wysiedleńcom, którzy w swoim kraju pochodzenia są szczególnie narażeni na wyjątkowo wysokie ryzyko masowej przemocy w sytuacji konfliktu zbrojnego i którzy nie są w stanie powrócić do tego kraju trzeciego. Komisja powinna określić w akcie wykonawczym konieczność stosowania tego artykułu i dokładnie określić grupę osób, do których jest on skierowany. Państwa członkowskie mogą – w okresie stosowania określonym w akcie wykonawczym – zawiesić rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej i udzielać natychmiastowej ochrony tym osobom, które spełniają odpowiednie kryteria. Okres zawieszenia może trwać maksymalnie jeden rok, po upływie którego należy wznowić rozpatrywanie wniosków o udzielenie azylu. Pozwoli to zapewnić wymaganą ochronę zainteresowanym osobom, a jednocześnie złagodzi presję, na jaką narażone jest państwo członkowskie, związaną z koniecznością jednoczesnego rozpatrywania dużej liczby wniosków o udzielenie azylu.

Osoby, którym przyznano natychmiastową ochronę, pozostają jednocześnie osobami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową. Powinny one jednak korzystać z zestawu praw gospodarczych i społecznych, które mają zastosowanie do osób korzystających z ochrony uzupełniającej, jak określono w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie o kwalifikowaniu*]. Przyznanie statusu zapewniającego natychmiastową ochronę nie zwalnia państwa członkowskiego z obowiązku ustalenia państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku zgodnie z rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*], pozwala to jednak danym osobom na posiadanie statusu w czasie trwania procedury przewidzianej w tym rozporządzeniu. W przypadku gdy inne państwo członkowskie zostanie uznane za odpowiedzialne państwo członkowskie, natychmiastowa ochrona ustaje z chwilą przekazania tych osób zgodnie z tym rozporządzeniem. Jeżeli dane osoby przemieszczają się do innych państw członkowskich i wystąpią tam z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, odpowiedzialne państwo członkowskie byłoby również zobowiązane do przyjęcia ich z powrotem zgodnie z rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*]. Zważywszy na to, że niniejszy wniosek zawiera szczegółowe przepisy dotyczące relokacji w sytuacjach kryzysowych spowodowanych masowym napływem osób na terytorium państwa członkowskiego, a kluczowe przepisy dotyczące takiej relokacji zawarte są w niniejszym wniosku oraz we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie zarządzania azylem i migracją, Komisja zamierza wycofać swój wniosek z 2015 r. dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego kryzysowy mechanizm relokacji i zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca²¹.

Biorąc pod uwagę rozwój koncepcji i zasad kwalifikowania osób do ochrony międzynarodowej, a także zważywszy, że niniejsze rozporządzenie określa przepisy dotyczące przyznawania statusu zapewniającego ochronę natychmiastową w sytuacjach kryzysowych, dyrektywę w sprawie tymczasowej ochrony należy uchylić. Na mocy niniejszego wniosku należy zapewniać natychmiastową ochronę wysiedleńcom z państw trzecich, którzy w swoim kraju pochodzenia są szczególnie narażeni na wysokie ryzyko masowej przemocy w sytuacji konfliktu zbrojnego i którzy nie są w stanie powrócić do kraju pochodzenia.

²¹ COM(2015) 450 final.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i spowodowane działaniem siły wyższej
w dziedzinie migracji i azylu**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2 lit. c), d) i e) oraz art. 79 ust. 2 lit. c),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia, realizując cel ustanowienia przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, powinna zapewnić brak kontroli osób na granicach wewnętrznych i kształtować wspólną politykę w dziedzinie azylu, imigracji i kontroli granic zewnętrznych, opartą na solidarności między państwami członkowskimi i sprawiedliwą wobec obywateli państw trzecich.
- (2) W tym celu konieczne jest kompleksowe podejście na rzecz budowania wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi.
- (3) Kompleksowe podejście powinno łączyć polityki w obszarach azylu, zarządzania migracją, powrotów, ochrony granic zewnętrznych i partnerstwa z odpowiednimi państwami trzecimi, uznając przy tym, że skuteczność ogólnego podejścia zależy od łącznego i zintegrowanego podejścia do wszystkich elementów. Kompleksowe podejście powinno dawać do dyspozycji Unii szczegółowe przepisy umożliwiające skuteczne zarządzanie migracją, które obejmowałoby uruchamianie obowiązkowego mechanizmu solidarności, oraz wprowadzać wszelkie niezbędne środki pozwalające zapobiec wystąpieniu kryzysu.
- (4) Niezależnie od wprowadzenia niezbędnych środków zapobiegawczych nie można wykluczyć, że wystąpi sytuacja kryzysowa lub spowodowana działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu spowodowana okolicznościami, na które Unia i jej państwa członkowskie nie miały wpływu.

¹ Dz.U. C z , s. .

² Dz.U. C z , s. .

- (5) Niniejsze rozporządzenie powinno przyczynić się do realizacji kompleksowego podejścia przez określenie szczegółowych procedur i mechanizmów w dziedzinie ochrony międzynarodowej i powrotów, które powinny mieć zastosowanie w wyjątkowych okolicznościach sytuacji kryzysowej oraz uzupełniać to podejście. Powinno ono w szczególności zapewniać skuteczne stosowanie zasady solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności oraz dostosowanie odpowiednich przepisów dotyczących procedur azylowych i powrotu, tak aby państwa członkowskie i Unia miały niezbędne narzędzia, w tym czas wystarczający na przeprowadzenie tych procedur.
- (6) Masowy napływ do państwa członkowskiego osób przekraczających granicę w sposób nieuregulowany i w krótkim czasie może doprowadzić do sytuacji kryzysowej. Może to mieć również konsekwencje dla funkcjonowania systemu azylu i migracji, nie tylko w danym państwie członkowskim, ale także w całej Unii, ze względu na niedozwolone przemieszczanie się i brak zdolności w państwie członkowskim pierwszego wjazdu do rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej takich obywateli państw trzecich. Konieczne jest ustanowienie szczegółowych zasad i mechanizmów, które powinny umożliwić skuteczne działania w odpowiedzi na takie sytuacje.
- (7) Oprócz sytuacji kryzysowych państwa członkowskie mogą być konfrontowane z nadzwyczajnymi i nieprzewidywalnymi okolicznościami, które były od nich niezależne i których następstw nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności. Takie sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej mogłyby uniemożliwić przestrzeganie terminów określonych w rozporządzeniach (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] i (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] w odniesieniu do rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej lub przeprowadzania procedur ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Aby zapewnić dalsze skuteczne i sprawiedliwe funkcjonowanie wspólnego systemu azylowego i jednocześnie zagwarantować terminowe badanie kwestii ochrony międzynarodowej i pewności prawa, w sytuacjach takich zastosowanie powinny mieć dłuższe terminy na rejestrację wniosków i na podejmowanie kroków proceduralnych koniecznych do ustalenia odpowiedzialności i przekazania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową do odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Państwa członkowskie borykające się z sytuacją spowodowaną działaniem siły wyższej również powinny być w stanie wdrożyć środki solidarnościowe, które muszą wprowadzać w ramach mechanizmu solidarności określonego w niniejszym rozporządzeniu i w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] w razie potrzeby w przedłużonym terminie.
- (8) Mechanizm solidarności w sytuacjach presji migracyjnej określony w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] należy dostosować do szczególnych potrzeb wynikających z sytuacji kryzysowych poprzez rozszerzenie zakresu podmiotowego środków solidarnościowych przewidzianych w tym rozporządzeniu i ustalenie krótszych terminów.
- (9) Przyjęcie środków w odniesieniu do danego państwa członkowskiego powinno pozostawać bez uszczerbku dla możliwości przyjęcia przez Radę, na wniosek Komisji, środków tymczasowych zgodnie z art. 78 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w przypadku sytuacji nadzwyczajnej w państwie członkowskim, charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich.

- (10) Aby szybko złagodzić presję, na jaką narażone jest państwo członkowskie w sytuacji kryzysowej, zakresem relokacji należy objąć wszystkie kategorie osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w tym osoby, którym udzielono natychmiastowej ochrony, a także osoby korzystające z ochrony międzynarodowej i migrantów o nieuregulowanym statusie. Państwo członkowskie, które zapewnia sponsorowanie powrotu, powinno ponadto przekazać nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego z państwa członkowskiego będącego beneficjentem, jeżeli dana osoba nie powróci lub nie zostanie wydalona w ciągu czterech miesięcy, a nie ośmiu miesięcy, jak przewidziano w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*].
- (11) Aby zapewnić właściwe wdrożenie środków solidarnościowych w sytuacji kryzysowej, należy stosować przepisy proceduralne określone w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] dotyczące prowadzenia relokacji i sponsorowania powrotów, dostosowując je jednak, aby uwzględnić powagę i pilność tej sytuacji.
- (12) W sytuacjach kryzysowych państwom członkowskim może być potrzebny większy zestaw środków, aby w sposób uporządkowany zarządzać masowym napływem obywateli państw trzecich i zapobiegać niedozwolonemu przemieszczaniu się. Środki takie powinny obejmować stosowanie procedury azylowej prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego oraz procedury powrotów prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego.
- (13) Aby umożliwić państwom członkowskim rozpatrywanie dużej liczby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w sytuacjach kryzysowych, należy wprowadzić dłuższy termin rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych w czasie trwania takich sytuacji kryzysowych. Takie przedłużenie powinno pozostawać bez uszczerbku dla praw osób ubiegających się o azyl gwarantowanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.
- (14) Aby zapewnić państwom członkowskim niezbędną elastyczność w obliczu dużego napływu migrantów wyrażających zamiar ubiegania się o azyl, należy rozszerzyć stosowanie procedury granicznej ustanowionej w art. 41 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], a procedura azylowa prowadzona w kontekście zarządzania kryzysowego powinna umożliwiać państwom członkowskim podejmowanie w ramach procedury granicznej decyzji również co do istoty wniosku w przypadkach, gdy średni wskaźnik przyznawania ochrony międzynarodowej w odniesieniu do obywatelstwa osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową lub – w przypadku bezpaństwowców – w odniesieniu do państwa trzeciego, w którym osoba ta miała poprzednie miejsce zwykłego pobytu, na poziomie UE wynosi 75 % lub mniej. W związku z tym, przy stosowaniu procedury granicznej w kontekście kryzysu, państwa członkowskie powinny nadal stosować procedurę graniczną zgodnie z art. 41 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], ale mogą rozszerzyć stosowanie procedury granicznej na obywateli pochodzących z państw trzecich, w przypadku których średni wskaźnik przyznawania azylu na poziomie UE wynosi powyżej 20 %, ale poniżej 75 %.
- (15) W przypadku kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich prowadzonej zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu (UE) nr XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie kontroli przesiewowej*] należy uwzględnić możliwość przedłużenia pięciodniowego terminu o kolejne pięć dni, jak określono w tym rozporządzeniu.
- (16) W sytuacji kryzysowej, z uwagi na ewentualne obciążenie systemu azylowego, państwa członkowskie powinny mieć możliwość nieudzielania zezwolenia na wjazd

na swoje terytorium osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową podlegającym procedurze granicznej przez okres dłuższy niż okres określony w art. 41 ust. 11 i 13 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*]. Procedurę tę należy jednak zakończyć możliwie jak najszybciej, a w każdym razie terminy należy przedłużać najwyżej o dodatkowy okres nie dłuższy niż osiem tygodni; jeżeli procedury nie można zakończyć przed upływem tego przedłużonego okresu, osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową należy zezwolić na wjazd na terytorium państwa członkowskiego w celu zakończenia procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową.

- (17) Procedura powrotów prowadzona w kontekście zarządzania kryzysowego powinna w sytuacji kryzysowej ułatwić przeprowadzenie powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, których wnioski zostały odrzucone w ramach procedury azylowej prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego i którzy nie mają prawa do pozostania i nie mają zezwolenia na pozostanie, przez zapewnienie właściwym organom krajowym niezbędnych narzędzi i dostatecznie obszernych ram czasowych na przeprowadzenie procedur powrotu z należytą starannością. Aby móc skutecznie reagować na sytuacje kryzysowe, procedura powrotów prowadzona w kontekście zarządzania kryzysowego powinna mieć również zastosowanie do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, obywateli państw trzecich i bezpaństwowców podlegających procedurze granicznej, o której mowa w art. 41 proponowanego rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], których wnioski zostały odrzucone przed przyjęciem przez Komisję decyzji stwierdzającej, że dane państwo członkowskie znajduje się w sytuacji kryzysowej, i którzy – po przyjęciu takiej decyzji – nie mają prawa do pozostania i nie mają zezwolenia na pozostanie.
- (18) W ramach stosowania procedury powrotów prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego nielegalnie przebywający obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy, którzy nie mają prawa do pozostania i nie mają zezwolenia na pozostanie, nie powinni uzyskać zezwolenia na wjazd na terytorium danego państwa członkowskiego i powinni być przetrzymywani w miejscach, o których mowa w art. 41a ust. 2 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], przez okres, który może być dłuższy niż okres określony w tym artykule, po to, aby umożliwić organom poradzenie sobie z sytuacją kryzysową i zakończenie procedur powrotu; w tym celu wynoszący 12 tygodni maksymalny czas trwania procedury granicznej mającej na celu przeprowadzenie powrotu przewidziany w art. 41a ust. 2 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] można przedłużyć o dodatkowy okres, który nie może przekraczać ośmiu tygodni. W czasie trwania tego okresu powinno być możliwe przetrzymywanie nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich w ośrodku detencyjnym, zgodnie z art. 41 lit. a) pkt 5 i 6 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], pod warunkiem przestrzegania gwarancji i warunków zatrzymania określonych w dyrektywie XXX/XXX/UE [*przekształcona dyrektywa powrotowa*], w tym indywidualnej oceny każdego przypadku, kontroli sądowej zatrzymania i odpowiednich warunków zatrzymania.
- (19) Aby umożliwić właściwe zarządzanie sytuacją kryzysową i zapewnić właściwe dostosowanie odpowiednich przepisów dotyczących procedury azylowej i powrotu, Komisja powinna – w drodze decyzji wykonawczej – zezwolić zainteresowanemu państwu członkowskiemu, na jego uzasadniony wniosek, na stosowanie odpowiednich przepisów stanowiących odstępstwo. Taką decyzją wykonawczą można zezwalać na

odstępstwo od odpowiednich przepisów jednemu państwu członkowskiemu lub większej liczbie państw członkowskich o to występujących.

- (20) Komisja powinna zbadać uzasadniony wniosek złożony przez państwo członkowskie, biorąc pod uwagę udokumentowane informacje zgromadzone zgodnie z rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie o Agencji ds. Azylu*] i rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896³ oraz sprawozdaniem z zarządzania migracją, o którym mowa w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*].
- (21) Aby zapewnić państwom członkowskim dodatkowy czas potrzebny na poradzenie sobie z sytuacją kryzysową, a jednocześnie zapewnić skuteczny i jak najszybszy dostęp do odpowiednich procedur i praw, Komisja powinna zezwolić na stosowanie procedury azylowej prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego i procedury powrotów prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego przez okres sześciu miesięcy, który można przedłużyć do maksymalnie jednego roku. Po upływie odpowiedniego okresu nie należy stosować przedłużonych terminów przewidzianych w procedurach azylu i powrotów stosowanych w kontekście zarządzania kryzysowego do nowych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej.
- (22) Z tych samych powodów Komisja powinna zezwalać na stosowanie przepisów stanowiących odstępstwo w odniesieniu do terminu rejestracji przez okres nieprzekraczający czterech tygodni, który można przedłużyć na podstawie nowego uzasadnionego wniosku złożonego przez zainteresowane państwo członkowskie. Całkowity okres stosowania nie powinien jednak przekraczać dwunastu tygodni.
- (23) W sytuacji kryzysowej państwa członkowskie powinny mieć możliwość zawieszenia rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych przez wysiedleńców z państw trzecich, którzy nie mogą powrócić do kraju pochodzenia, gdyż wiązałoby się to ze szczególnym narażeniem na ryzyko masowych aktów przemocy w sytuacji konfliktu zbrojnego. W takim przypadku osobom tym należy przyznać status zapewniający natychmiastową ochronę. Państwa członkowskie powinny wznowić rozpatrywanie wniosków tych osób najpóźniej rok po zawieszeniu rozpatrywania.
- (24) Osoby, którym udzielono natychmiastowej ochrony, należy nadal uznawać za osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową ze względu na ich nierozpatrzone wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej w rozumieniu rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], a także w rozumieniu rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*].
- (25) Państwa członkowskie powinny zapewnić osobom korzystającym ze statusu zapewniającego natychmiastową ochronę skuteczny dostęp do wszystkich praw określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie o kwalifikowaniu*], jakie mają zastosowanie do osób korzystających z ochrony uzupełniającej i są równoważne prawom przysługującym tym osobom.
- (26) W celu przeprowadzenia właściwej oceny wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych przez osoby korzystające z natychmiastowej ochrony

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624, Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1.

należy wznowić procedury azylowe najpóźniej po upływie jednego roku od zawieszenia takich procedur.

- (27) Od czasu przyjęcia dyrektywy Rady 2001/55/WE⁴ przepisy dotyczące kwalifikowania osób korzystających z ochrony międzynarodowej znacznie się zmieniły. Z uwagi na to, że niniejsze rozporządzenie ustanawia zasady przyznawania statusu zapewniającego natychmiastową ochronę w sytuacjach kryzysowych wysiedleńcom z państw trzecich, którzy nie mogą powrócić do kraju pochodzenia, oraz ustanawia szczególne zasady solidarności dotyczące takich osób, należy uchylić dyrektywę 2001/55/WE.
- (28) Należy ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej, aby umożliwić państwom członkowskim przedłużenie – na ściśle określonych warunkach – terminów określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*], jeżeli ze względu na nadzwyczajną sytuację nie jest możliwe dotrzymanie tych terminów. Takie przedłużenie powinno mieć zastosowanie do terminów określonych do celów wysyłania wniosków o przejęcie i powiadomień o wtórnym przejęciu oraz udzielania odpowiedzi na takie wnioski i powiadomienia, jak również do terminu przekazania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową odpowiedzialnemu państwu członkowskiemu.
- (29) Należy również ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej, aby umożliwić państwom członkowskim przedłużenie – na ściśle określonych warunkach – terminów rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*]. Państwo członkowskie powinno w takich przypadkach rejestrować wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej najpóźniej cztery tygodnie od daty ich złożenia.
- (30) W takich sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej zainteresowane państwo członkowskie powinno powiadomić Komisję i, w stosownych przypadkach, pozostałe państwa członkowskie o zamiarze zastosowania odpowiednich odstępstw od tych terminów, podając dokładne powody ich zamierzonego zastosowania, oraz o okresie, w którym będą one stosowane.
- (31) W sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej, które uniemożliwiają państwu członkowskiemu wypełnienie obowiązku zastosowania środków solidarnościowych w terminie określonym w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] oraz w niniejszym rozporządzeniu, państwo to powinno mieć możliwość powiadomienia Komisji i pozostałych państw członkowskich o dokładnych powodach, dla których uważa, że znajduje się w takiej sytuacji, oraz przedłużenia terminów stosowania środków solidarnościowych.
- (32) W przypadku gdy państwo członkowskie nie znajduje się już w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, powinno ono jak najszybciej powiadomić Komisję i, w stosownych przypadkach, pozostałe państwa członkowskie o ustaniu danej sytuacji. Terminów stanowiących odstępstwo od terminów ustalonych rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] nie powinno się stosować do nowych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej składanych po

⁴ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami, Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12.

tej dacie ani do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców uznanych za nielegalnie przebywających po dacie tego powiadomienia. Po takim powiadomieniu powinny zacząć obowiązywać terminy określone w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [rozporządzenie w sprawie procedur azylowych].

- (33) Celem wsparcia państw członkowskich, które przeprowadzają relokację jako środek solidarnościowy, należy zapewnić wsparcie finansowe z budżetu UE.
- (34) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011⁵.
- (35) Procedurę sprawdzającą należy stosować w przypadku wprowadzania środków solidarnościowych w sytuacjach kryzysowych, do celów zezwalania na stosowanie przepisów proceduralnych stanowiących odstępstwo oraz uruchamiania nadawania statusu zapewniającego natychmiastową ochronę.
- (36) W należycie uzasadnionych szczególnie pilnych przypadkach wynikających z sytuacji kryzysowej w państwach członkowskich Komisja powinna przyjmować akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie.
- (37) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności z poszanowaniem godności człowieka, prawa do życia, zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, prawa do azylu i ochrony w przypadku usunięcia, wydalenia lub ekstradycji. Rozporządzenie należy wdrażać zgodnie z Kartą i ogólnymi zasadami prawa Unii oraz prawa międzynarodowego obejmującymi ochronę uchodźców, zobowiązania w zakresie praw człowieka i obowiązek przestrzegania zasady *non-refoulement*.
- (38) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana, ani go nie stosuje. Mając na uwadze, że przepisy art. 8 niniejszego rozporządzenia stanowią zmianę w rozumieniu art. 3 umowy zawartej pomiędzy Wspólnotą Europejską i Królestwem Danii w sprawie kryteriów i mechanizmów określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w Danii lub innym Państwie Członkowskim Unii Europejskiej, i systemu „Eurodac” do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania Konwencji Dublińskiej⁶, Dania musi powiadomić Komisję o swej decyzji dotyczącej ewentualnego wdrożenia treści takich zmian w momencie ich przyjmowania lub w ciągu 30 dni po ich przyjęciu.
- (39) [Zgodnie z art. 3 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE oraz do TFUE, Irlandia powiadomiła o chęci uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.]

LUB

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję, Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13.

⁶ Dz.U. L 66 z 8.3.2006, s. 38.

- (40) [Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.]
- (41) W odniesieniu do Islandii i Norwegii art. 8 niniejszego rozporządzenia stanowi nowe prawodawstwo w dziedzinie objętej przedmiotem załącznika do umowy zawartej między Wspólnotą Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii dotyczącej kryteriów i mechanizmów określania państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w państwie członkowskim lub w Islandii lub Norwegii⁷.
- (42) W odniesieniu do Szwajcarii art. 8 niniejszego rozporządzenia stanowi akty prawne lub środki zmieniające lub rozwijające przepisy art. 1 Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii⁸.
- (43) W odniesieniu do Liechtensteinu art. 8 niniejszego rozporządzenia stanowi akty prawne lub środki zmieniające lub rozwijające przepisy art. 1 Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii, do którego odnosi się art. 3 Protokołu między Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu o przystąpieniu Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii⁹.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I – POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. Niniejsze rozporządzenie dotyczy sytuacji kryzysowych i będących wynikiem działania siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu w Unii oraz ustanawia szczegółowe przepisy stanowiące odstępstwo od przepisów określonych w rozporządzeniach (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] i (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] oraz w dyrektywie XXX [*przekształcona dyrektywa powrotowa*].
2. Do celów niniejszego rozporządzenia sytuację kryzysową należy rozumieć jako:
 - a) wyjątkową sytuację masowego napływu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców – przybywających nielegalnie do państwa członkowskiego lub sprowadzonych na ląd na jego terytorium w następstwie operacji poszukiwawczo-

⁷ Dz.U. L 93 z 3.4.2001, s. 40.

⁸ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 5.

⁹ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 37.

ratowniczych – którego skala, w stosunku do liczby ludności i PKB danego państwa członkowskiego, i charakter powodują, że system azylowy, przyjmowania lub powrotów tego państwa członkowskiego przestaje funkcjonować i który może poważnie zagrażać funkcjonowaniu wspólnego europejskiego systemu azylowego lub wspólnych ram określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją], lub

- b) bezpośrednie ryzyko wystąpienia takiej sytuacji.

ROZDZIAŁ II – MECHANIZM SOLIDARNOŚCI

Artykuł 2

Solidarność w sytuacjach kryzysowych

1. Do celów wnoszenia wkładów solidarnościowych na rzecz państwa członkowskiego znajdującego się w jednej z sytuacji kryzysowych, o których mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), stosuje się odpowiednio część IV rozporządzenia (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją], z wyjątkiem art. 45 ust. 1 lit. d), art. 47, 48, 49, art. 51 ust. 3 lit. b) ppkt (iii) i ust. 4, art. 52 ust. 2 i 5 oraz art. 53 ust. 2 akapit drugi i trzeci.
2. Na zasadzie odstępstwa od art. 50 ust. 3 ocena, o której mowa w tym ustępie, obejmuje sytuację w danym państwie członkowskim w poprzednim [jednym] miesiącu.
3. Na zasadzie odstępstwa od art. 51 ust. 1, art. 52 ust. 3 i art. 53 ust. 1 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją] terminy określone w tych przepisach skraca się do jednego tygodnia.
4. Na zasadzie odstępstwa od art. 51 ust. 2 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją] w sprawozdaniu, o którym mowa w tym ustępie, wskazuje się, czy dane państwo członkowskie znajduje się w sytuacji kryzysowej określonej w art. 1 ust. 2 lit. a) niniejszego rozporządzenia.
5. Na zasadzie odstępstwa od art. 51 ust. 3 lit. b) ppkt (ii), art. 52 ust. 1 i art. 52 ust. 3 akapit pierwszy oraz art. 53 ust. 3 lit. a) rozporządzenia (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją] relokacją objęte są nie tylko osoby, o których mowa w art. 45 ust. 1 lit. a) i c) tego rozporządzenia, ale również osoby, o których mowa w art. 45 ust. 2 lit. a) i b).
6. Na zasadzie odstępstwa od art. 54 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją] udział obliczony zgodnie ze wzorem określonym w tym artykule ma również zastosowanie do środków określonych w art. 45 ust. 2 lit. a) i b) tego rozporządzenia.
7. Na zasadzie odstępstwa od art. 55 ust. 2 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją] termin określony w tym ustępie wynosi cztery miesiące.

ROZDZIAŁ III – PROCEDURY AZYLOWE I POWROTU W SYTUACJI KRYZYSOWEJ

Artykuł 3

Kryteria i przepisy proceduralne

1. W przypadku gdy państwo członkowskie uznaje, że stoi w obliczu sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 2, przedkłada ono Komisji uzasadniony wniosek w celu zastosowania w stosownych przypadkach przepisów określonych w art. 4, 5 lub 6.
2. Jeżeli Komisja uzna taki wniosek za uzasadniony na podstawie badania przeprowadzonego zgodnie z ust. 8, zezwala ona – w drodze decyzji wykonawczej – zainteresowanemu państwu członkowskiemu na stosowanie przepisów stanowiących odstępstwo określonych w art. 4, 5 lub 6.
3. Decyzję wykonawczą, o której mowa w ust. 2, przyjmuje się w ciągu dziesięciu dni od wpłynięcia wniosku i określa się w niej datę, od której mogą być stosowane przepisy określone w art. 4, 5 lub 6, oraz okres ich stosowania.
4. Komisja może zezwolić na stosowanie zasad określonych w art. 4 i 5 przez okres sześciu miesięcy. Okres ten można przedłużyć do maksymalnie jednego roku.
5. Komisja może zezwolić na stosowanie przepisów określonych w art. 6 przez okres nieprzekraczający czterech tygodni. Jeżeli państwo członkowskie uzna, że konieczne jest dalsze przedłużenie stosowania przepisów ustanowionych w art. 6, przedkłada Komisji uzasadniony wniosek nie później niż pięć dni przed upływem tego czterotygodniowego okresu. Komisja może zezwolić na przedłużenie stosowania przepisów określonych w art. 6 o dodatkowy maksymalny okres czterech tygodni, który można ponownie jednorazowo przedłużyć. Okres stosowania nie może w sumie przekraczać dwunastu tygodni, włącznie z – w przypadku stosowania przepisów ust. 8 – okresem poprzedzającym przyjęcie decyzji wykonawczej, o której mowa w ust. 2.
6. Decyzję wykonawczą, o której mowa w ust. 2, przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 11 ust. 1.
7. Przedkładając wniosek, o którym mowa w ust. 1, państwo członkowskie może powiadomić Komisję, iż uznaje za konieczne zastosowanie przepisów ustanowionych w art. 6 przed zakończeniem badania tego wniosku przez Komisję. W takim przypadku, na zasadzie odstępstwa od ust. 3 niniejszego artykułu, zainteresowane państwo członkowskie może stosować przepisy określone w art. 6 od dnia następującego po złożeniu wniosku przez okres nieprzekraczający 15 dni. Państwo członkowskie wskazuje we wniosku powody, dla których konieczne jest podjęcie natychmiastowych działań.
8. Komisja bada uzasadniony wniosek państwa członkowskiego, o którym mowa w ust. 1, lub powiadomienie, o którym mowa w ust. 7, na podstawie udokumentowanych informacji, w szczególności informacji zgromadzonych przez Komisję w ramach unijnego mechanizmu na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją (plan gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego) i przez Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO) na podstawie rozporządzenia (UE)

nr 439/2010¹⁰, Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/1896 oraz w sprawozdaniu z zarządzania migracją, o którym mowa w art. 6 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*].

Artykuł 4

Procedura azylowa w kontekście zarządzania kryzysowego

1. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 2, i zgodnie z procedurami określonymi w art. 3, państwa członkowskie mogą – w odniesieniu do wniosków złożonych w okresie stosowania niniejszego artykułu – odstąpić od przepisów art. 41 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] w następujący sposób:
 - a) na zasadzie odstępstwa od art. 41 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] państwa członkowskie mogą w ramach procedury granicznej podejmować decyzje co do istoty wniosku w przypadkach, gdy średni wskaźnik przyznawania ochrony międzynarodowej przez organ rozstrzygający w odniesieniu do obywatelstwa osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową lub – w przypadku bezpaństwowców – w odniesieniu do państwa trzeciego, w którym osoba ta miała poprzednie miejsce zwykłego pobytu, wynosi – zgodnie z najnowszymi dostępnymi rocznymi danymi Eurostatu dla całej Unii – 75 % lub mniej, oprócz przypadków wymienionych w art. 40 ust. 1 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*];
 - b) na zasadzie odstępstwa od art. 41 ust. 11 i 13 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] maksymalny czas trwania procedury granicznej na potrzeby rozpatrywania wniosków określony w tym artykule może zostać przedłużony o dodatkowy okres nieprzekraczający ośmiu tygodni. Po upływie tego terminu osobie ubiegającej się o ochronę międzynarodową zezwala się na wjazd na terytorium państwa członkowskiego w celu zakończenia procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową.

Artykuł 5

Procedura powrotów w kontekście zarządzania kryzysowego

1. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 2, i zgodnie z procedurami określonymi w art. 3, państwa członkowskie mogą – w odniesieniu do nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, których wnioski zostały odrzucone w ramach procedury azylowej prowadzonej w kontekście zarządzania kryzysowego zgodnie z art. 4 i którzy nie mają prawa do pozostania i nie mają zezwolenia na pozostanie – odstąpić od art. 41a rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] w następujący sposób:
 - a) na zasadzie odstępstwa od art. 41a ust. 2 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] maksymalny okres, przez który

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 439/2010 z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu, Dz.U. L 132 z 29.5.2010, s. 11.

obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy są przetrzymywani w miejscach, o których mowa w tym artykule, może zostać przedłużony o dodatkowy okres nieprzekraczający ośmiu tygodni;

- b) na zasadzie odstępstwa od art. 41a ust. 7 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] okres zatrzymania określony w tym artykule nie może przekraczać okresu, o którym mowa w lit. a);
 - c) oprócz przypadków przewidzianych w art. 6 ust. 2 dyrektywy XXX [*przekształcona dyrektywa powrotowa*] państwa członkowskie zakładają, że w danym przypadku istnieje ryzyko ucieczki, chyba że wykazano inaczej, jeżeli spełnione jest kryterium, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lit. f) dyrektywy XXX [*przekształcona dyrektywa powrotowa*], lub gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową, obywatel państwa trzeciego lub bezpaństwowiec w sposób oczywisty i uporczywy nie wypełnia obowiązku współpracy ustanowionego w art. 7 tej dyrektywy.
2. Ust. 1 ma również zastosowanie do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, obywateli państw trzecich i bezpaństwowców podlegających procedurze, o której mowa w art. 41 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], których wniosek został odrzucony przed przyjęciem przez Komisję decyzji wydanej zgodnie z art. 3 niniejszego rozporządzenia i którzy – po przyjęciu tej decyzji – nie mają prawa do pozostania i nie mają zezwolenia na pozostanie.

Artykuł 6

Rejestracja wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w sytuacji kryzysowej

W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), i zgodnie z procedurą określoną w art. 3 wnioski złożone w okresie stosowania niniejszego artykułu rejestruje się nie później niż w terminie czterech tygodni od daty ich złożenia na zasadzie odstępstwa od art. 27 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*].

ROZDZIAŁ IV - TERMINY W PRZYPADKU SYTUACJI SPOWODOWANYCH DZIAŁANIEM SIŁY WYŻSZEJ

Artykuł 7

Przedłużenie terminu rejestracji określonego w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [rozporządzenie w sprawie procedur azylowych]

1. W przypadku gdy państwo członkowskie znajduje się w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej uniemożliwiającej dotrzymanie terminów określonych w art. 27 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], państwo członkowskie powiadamia o tym Komisję. Po dokonaniu takiego powiadomienia, na zasadzie odstępstwa od art. 27 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], państwo członkowskie może zarejestrować wnioski najpóźniej cztery tygodnie od daty ich złożenia. W powiadomieniu zainteresowane państwo członkowskie podaje dokładne powody, dla których uważa, że należy stosować przepisy niniejszego ustępu, oraz podaje okres, w którym będą one stosowane.

2. W przypadku gdy państwo członkowskie, o którym mowa w ust. 1, nie znajduje się już w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej uniemożliwiającej dotrzymanie terminów określonych w art. 27 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*], państwo członkowskie powiadamia jak najszybciej Komisję o ustaniu danej sytuacji. Po dokonaniu takiego powiadomienia nie stosuje się już przedłużonego terminu określonego w ust. 1.

Artykuł 8

Przedłużenie terminów określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [zarządzanie azylem i migracją]

1. W przypadku gdy państwo członkowskie znajduje się w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej uniemożliwiającej dotrzymanie terminów określonych w art. 29, 30, 31 i 35 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*], dane państwo członkowskie powiadamia pozostałe państwa członkowskie i Komisję. Informacje takie zawierają dokładne powody, dla których państwo członkowskie uważa, że należy zastosować niniejszy ustęp. Po dokonaniu takiego powiadomienia, na zasadzie odstępstwa od art. 29, 30, 31 i 35 wspomnianego rozporządzenia, państwo członkowskie:
- a) składa wniosek o przejęcie zgodnie z art. 29 w terminie czterech miesięcy od daty zarejestrowania wniosku;
 - b) odpowiada na wniosek o przejęcie zgodnie z art. 30 w terminie dwóch miesięcy od otrzymania wniosku;
 - c) składa powiadomienie o wtórnym przejęciu zgodnie z art. 31 w terminie jednego miesiąca od otrzymania trafienia w systemie Eurodac lub potwierdza otrzymanie takiego powiadomienia w terminie jednego miesiąca od jego złożenia;
 - d) dokonuje przekazania osoby zgodnie z art. 35 w terminie jednego roku od przyjęcia wniosku o przejęcie lub od potwierdzenia powiadomienia o wtórnym przejęciu przez inne państwo członkowskie lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania lub ponownego rozpatrzenia decyzji o przekazaniu, jeżeli ma miejsce skutek zawieszający zgodnie z art. 33 ust. 3 tego rozporządzenia.
2. Jeżeli państwo członkowskie, o którym mowa w ust. 1, nie przestrzega terminów określonych w ust. 1 lit. a), b) i d), odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] spoczywa na tym państwie lub zostaje mu przekazana.
3. W przypadku gdy państwo członkowskie znajduje się w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej uniemożliwiającej przyjęcie osób, za które jest odpowiedzialne, zgodnie z rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*], powiadamia o tym pozostałe państwa członkowskie i Komisję, wskazując dokładne przyczyny takiej niemożności. W takich przypadkach wnioskujące lub powiadamiające państwo członkowskie dokonuje przekazania dopiero wówczas, gdy odpowiedzialne państwo członkowskie przestanie być w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej. Jeżeli z powodu utrzymywania się sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej lub z jakiegokolwiek innego powodu przekazanie nie nastąpi w terminie jednego roku od przyjęcia wniosku o przejęcie lub od potwierdzenia powiadomienia o wtórnym przejęciu przez inne

państwo członkowskie lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania lub ponownego rozpatrzenia decyzji o przekazaniu, jeżeli występuje skutek zawieszający zgodnie z art. 33 ust. 3 tego rozporządzenia, na zasadzie odstępstwa od art. 35 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] odpowiedzialne państwo członkowskie zostaje zwolnione z obowiązku przejęcia lub wtórnego przejęcia danej osoby i odpowiedzialność zostaje przeniesiona na wnioskujące lub powiadamiające państwo członkowskie.

4. W przypadku gdy państwo członkowskie nie znajduje się już w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, o której mowa w ust. 1 i 3, uniemożliwiającej dotrzymanie terminów określonych w art. 29, 30, 31 i 35 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] lub przyjęcie osób, za które zgodnie z tym rozporządzeniem jest odpowiedzialne, państwo członkowskie powiadamia jak najszybciej Komisję i pozostałe państwa członkowskie o ustaniu danej sytuacji. Po dokonaniu takiego powiadomienia terminy określone w ust. 1 i 3 nie mają już zastosowania do nowych wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej ani do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, co do których stwierdzono, że przebywają nielegalnie w dniu tego powiadomienia lub po tej dacie.

Artykuł 9

Przedłużenie terminów dotyczących środków solidarnościowych

1. Jeżeli państwo członkowskie znajduje się w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej uniemożliwiającej wypełnienie obowiązku zastosowania środków solidarnościowych w terminie określonym w art. 47 i art. 53 ust. 1 rozporządzenia (UE) XXX/XXX [*zarządzanie azylem i migracją*] i art. 2 niniejszego rozporządzenia, niezwłocznie powiadamia o tym Komisję i pozostałe państwa członkowskie. Zainteresowane państwo członkowskie podaje dokładne powody, dla których uważa, że znajduje się w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, i dostarcza wszelkich niezbędnych informacji na poparcie tego twierdzenia. Po dokonaniu takiego powiadomienia, na zasadzie odstępstwa od terminów określonych w tych artykułach, terminy zastosowania środków solidarnościowych określone w tych artykułach zawiesza się na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy.
2. W przypadku gdy państwo członkowskie nie znajduje się już w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, państwo to powiadamia natychmiast Komisję i pozostałe państwa członkowskie o ustaniu danej sytuacji. Po dokonaniu takiego powiadomienia zaprzestaje się stosowania przedłużonego terminu określonego w ust. 1.

ROZDZIAŁ V – UDZIELENIE NATYCHMIASTOWEJ OCHRONY

Artykuł 10

Przyznawanie statusu zapewniającego natychmiastową ochronę

1. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 2 lit. a), oraz na podstawie aktu wykonawczego przyjętego przez Komisję zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, państwa członkowskie mogą zawiesić rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony

międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie w sprawie procedur azylowych*] i rozporządzeniem (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie o kwalifikowaniu*] w odniesieniu do wysiedleńców z państw trzecich, którzy w wyjątkowych sytuacjach konfliktu zbrojnego są narażeni na wysokie ryzyko masowych aktów przemocy i którzy nie są w stanie powrócić do kraju pochodzenia. W takim przypadku państwa członkowskie przyznają zainteresowanym osobom status zapewniający natychmiastową ochronę, chyba że osoby te stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego państwa członkowskiego. Status taki pozostaje bez uszczerbku dla złożonych przez te osoby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w danym państwie członkowskim.

2. Państwa członkowskie zapewniają osobom korzystającym z natychmiastowej ochrony skuteczny dostęp do wszystkich praw określonych w rozporządzeniu (UE) XXX/XXX [*rozporządzenie o kwalifikowaniu*], jakie mają zastosowanie do osób korzystających z ochrony uzupełniającej.
3. Państwa członkowskie wznawiają rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, które zawiesiły zgodnie z ust. 1, najpóźniej po upływie jednego roku.
4. W drodze decyzji wykonawczej Komisja:
 - a) stwierdza istnienie sytuacji kryzysowej na podstawie elementów, o których mowa w art. 3;
 - b) stwierdza, że istnieje potrzeba zawieszenia rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej;
 - c) określa szczególnie kraj pochodzenia lub część szczególnego kraju pochodzenia w odniesieniu do osób, o których mowa w ust. 1;
 - d) określa datę, od której stosuje się przepisy niniejszego artykułu, oraz określa okres, w którym można zawiesić rozpatrywanie wniosków wysiedleńców o udzielenie ochrony międzynarodowej, o których mowa w lit. a), i w którym przyznaje się status natychmiastowej ochrony.

ROZDZIAŁ VI — PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 11

Przyjęcie aktów wykonawczych

1. Komisja przyjmuje akty wykonawcze w odniesieniu do zezwalania na stosowanie przepisów proceduralnych stanowiących odstępstwo, o których mowa w art. 4, 5 i 6, oraz w celu uruchomienia nadawania statusu zapewniającego natychmiastową ochronę zgodnie z art. 10. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 12 ust. 2.
2. W przypadku należycie uzasadnionej szczególnie pilnej potrzeby wynikającej z sytuacji kryzysowej określonej w art. 1 ust. 2 występującej w danym państwie członkowskim, Komisja przyjmuje akty wykonawcze mające natychmiastowe zastosowanie w odniesieniu do zezwalania na stosowanie przepisów proceduralnych stanowiących odstępstwo, o których mowa w art. 4, 5 i 6, oraz w celu uruchomienia

nadawania statusu zapewniającego natychmiastową ochronę zgodnie z art. 10. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 12 ust. 3.

3. Akty wykonawcze pozostają w mocy przez okres nieprzekraczający jednego roku.

Artykuł 12

Procedura komitetowa

1. W odniesieniu do aktu wykonawczego, o którym mowa w art. 3, Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 8 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 w związku z jego art. 5.

Artykuł 14

Uchylenie

Dyrektywa Rady 2001/55/WE traci moc ze skutkiem od dnia xxx (data).

Artykuł 15

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący*

*W imieniu Rady
Przewodniczący*